

**GOZDNO
GOSPODARSTVO**
SLOVENJ GRADEC D.D.

leto: XXXVII maj 2005 številka: 5

Vihornik

Poština plačana pri
pošti Slovenj Gradec
Cena 590 tolarjev

naslovna tema

Žaga GG Otiški vrh po enem letu obratovanja

gozdarstvo

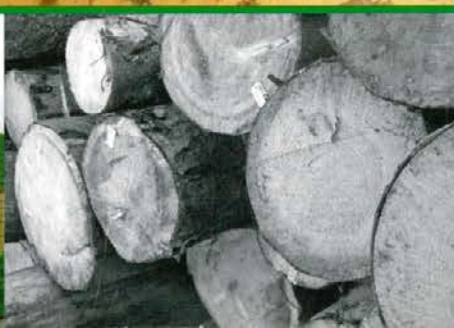
Obnova kostanjevega drevoreda na Plešivcu

kmetijstvo

Pogovor z dr. Štefanom Merkačem

zdravstvo

Parkinsova bolezen

Poslovna enota GG Slovenj Gradec

Žaga Otiški vrh po enem letu obratovanja

Besedilo in fotografije: Franc Jurač

Ekipo žage - z leve: Borut Tasič, vodja; Franc Lesjak, strojnik na glavnem stroju; Šahbez Hasić, strojnik na robilniku; Sašo Lesjak, zlaganje tramov; Branka Lakič, zlaganje stranskega lesa; Janko Prikržnik, viličarist; Zlatka Skarlovnik, referentka za žagani les; Marko Temnikar in Branko Miklavc, zlaganje lesa. Na fotografiji ni Igorja Vrhnsaka, ki skrbi za elektrovzdrževanje, in Zlatka Svetine, ki je odgovoren za vzdrževanje strojev in naprav.

Srce žage

Ekipo CLS - z leve: Božo Vrhnjak, Drago Podstenšek, Matjaž Tretjak, Jože Hajnže, Anica Merzdovnik, Živko Gros, Jože Ošlovnik in Janez Krajnc.

Oznaka na hlodu

Borut Tasič:

V okviru nove organizacije podjetja je v letu 2005 Žaga ena izmed poslovnih enot na lokaciji Otiški Vrh. Dejavnost PE je primarna predelava hlodovine – razrez lesa.

Po uvajalnih mesecih proizvodnje v lanskem letu in s tem povezanimi začetnimi problemi smo si za letošnje leto upravičeno zastavili bolj optimistične poslovne cilje. Naš cilj je, da predelamo več kot 30.000 m3 hlodovine, in to v pretežnem delu za potrebe konstrukcijskega lesa. Naša dejavnost je proizvodnja tramov s prežaganim ali izžaganim srcem različnih dolžin in presekov, izdelanih iz »koroške smreke«. V letošnjem

Branka Lakič: Tudi jaz sem prej delala na žagi v Črni. Tu zlagam deske v sortirnici. Kljub temu, da je delo naporno, rada prihajam v službo. Sicer pa mi ne manjka več veliko do upokojitve.

Franc Lesjak: V žagarstvu sem zaposlen že petindvajset let. Prej sem delal na Žagi Mušenik. Ko je leta prenehala obratovati, sem prišel z ostalimi sodelavci v Otiški Vrh. Tu je vse avtomatizirano; za razrez hlodovine skrbim iz nadzorne pisarne. Zelo drugače teče delo na tej žagi v primerjavi s klasičnim razrezom na »gatr« v Črni in delo tu mi je zelo všeč.

letu bomo postali količinsko največji ponudnik tovrstnih proizvodov v Sloveniji, prav tako pa uspešno povečujemo našo prepoznavnost na evropskem trgu, predvsem na območju Italije in Avstrije. Kupci so z našimi proizvodi zadovoljni, zato smo prepričani, da je naša poslovna usmerjenost pravilna in da bo takšen pristop dolgoročno prinašal rezultate.

Na žagi je skupaj z režijo in vodstvom zaposlenih 13 ljudi. Ustrezna tehnološka opremljenost nam omogoča optimalno organizacijo zaposlenih v proizvodnji, kar je pogoj, da smo lahko s stroški dela primerljivi z našo konkurenco na evropskem trgu.

Glavne aktivnosti bomo usmerjali k zadovoljevanju želja in potreb naših kupcev, čemur mora biti in je prilagojena vsa proizvodnja in organizacija poslovne enote. Trženje in prodaja sta vedno bolj zahtevni nalogi, zato jima bomo na nivoju podjetja tudi v prihodnje namenili največ časa in aktivnosti.

Zavedamo se, da je timsko delo tisto, s čimer lahko dosežemo zastavljene rezultate, zato namenimo veliko pozornost medsebojnim odnosom in pozitivnemu vzdušju.

Mitja Jandl, univ.dipl.inž.

Po enem letu obratovanja žagalnice v Otiškem vrhu lahko

Mitja Jandl, univ.dipl.inž

Božo Vrhnjak vodi in koordinira dela na CLS

rečem, da smo opravili veliko delo v predvidenem času in presegli pričakovanja na tehničnem področju.

V obdobju šestmesečnega poskusnega obratovanja smo dosegali učinke 60 do 70 m3

razreza na dan. V tem obdobju so se delavci privajali na delo, imeli smo začetne okvare na postrojenju in težave pri vzdrževanju strojev. Proti koncu leta smo te pomanjkljivosti odpravili in dosegli ter že tudi presegli učinek razreza 100 m3 na dan. In danes, ko smo tehnično popolnoma usposobljeni, ko obvladujemo tudi postopke vzdrževanja in popravil, lahko razrežemo 150 m3 na dan.

Centralno lesno skladišče Otiški Vrh

Božo Vrhnjak

V Centralnem lesnem skladišču sprejemamo oblovino na dveh linijah: na liniji za tanko oblovino in na liniji za debelo oblovino. Namensko jo oblimo, krojimo in sortiramo za interne in eksterne znane kupce. Med internimi je glavni odjemalec naša žaga z linijo za izdelavo tramičev, eksterne kupce pa imamo iz cele Slovenije in iz sosednjih držav. Za leto 2005 planiramo izdelavo ca. 45 700 m3 lesa, od tega

Urejen skladiščni prostor.

Viharnik

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenije
Gradec, d. d., Vrančev trg 1,
2380 Slovenj Gradec

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

telefon: 02 88 43 332

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

direktor:

Silvo Pritrznik

glavna in odgovorna urednica:

Ida Robnik

uredniški odbor:

Ida Robnik, Brane Širnik,
Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik,
Marta Krejan, Franc Jurač

lektorica:

Marta Krejan

idejna zasnova, grafično

oblikovanje in priprava za tisk:
Jože Repas, design

tisk:

ZIP Center
Ravne na Koroškem

avtor fotografij na naslovnici:

Franc Jurač

Na podlagi mnenja ministrstva za
informiranje z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega
značaja (tč. tarifne številke 3).

za žago ca 25 000 m³, 10 000 m³ za linijo za izdelavo tramičev, ostalo pa za eksterno prodajo. Na Centralnem lesnem skladišču je v proizvodnji zaposlenih devet ljudi, eden je odgovoren za vzdrževanje strojev, trije pa delamo v režiji.

Prevozi CLS

Živko Gros

Prevoz gozdnih lesnih sortimentov je zadnja faza v tehnološki verigi gozdne proizvodnje. V Gozdnem gospodarstvu imamo za prevoze hlodovine iz gozda dva lastna kamiona,

planiramo pa še nakup enega v letošnjem letu. V času polne proizvodnje vključujemo tudi pogodbene voznike.

Za prevoze skrbi in vse potrebno koordinira Živko Gros, z našimi kamioni pa vozita Jure Šavc in Daniel Bobovnik.

Vzdrževanje

Avgust Krebl

Z odprodajo poslovnih prostorov na lokaciji v Pamečah smo prenesli del dejavnosti vzdrževanja na lokacijo v Otiški Vrh. Trenutno urejamo delovne prostore, zato pogoji dela še niso optimalni.

Dejavnost obsega strojno preventivno in kurativno vzdrževanje celotne strojne opreme v lasti družbe, vzdrževanje vozil in pravilne mehanizacije na terenu in na enotah ter vzdrževanje vozil kooperantom in pogodbenim voznikom.

Vzdrževalna dela koordinira in vodi Avgust Krebl, mehanika vzdrževalca sta Milan Podstenšek in Aleksander Vrečar, mehanika na terenu pa sta Danijel Založnik in Ivan Vivod.

Centralno lesno skladišče Otiški vrh

Z leve: Anka Javornik, ki opravlja administrativna dela za žago, Branko Krajcer je odgovoren za vzdrževanje na CLS, Lidija Zapečnik pa za CLS opravlja vsa pisarniška dela.

Zvonko Smonkar, ne zapusti kabine na liniji CLS

Janez Krajnc in Branko Krajcer; na delovišču smo ju ustavili za posnetek.

Avgust Krebl, vodja servisne dejavnosti

Milan Podstenšek, mehanik, vzdrževalec servisne dejavnosti

Dani Založnik in Aleksander Vrečar pri menjavi traktorske gume.

Informacije o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. ● Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

V slovenskih gozdovih poteka načrtno delo že petdeset let, so pa posamezni gozdni kompleksi, kjer so se zavedli trajnostnih donosov in pomembnosti posameznih funkcij gozda že prej. Gozd je potrebno spoznavati kompleksno, predvsem pa načrtno za naprej. Gozd je naravno bogastvo. Bolj je gospodarski gozd negovan, več nam lahko nudi. Bolj je zaščiten varovalni gozd, večjo varovalno vlogo ima. Za strokovno načrtno delo pa ne zadostujejo samo strokovno podkovani ljudje v zadostnem številu, gozdarstvo osveščeni lastniki gozdov in izvajalci strokovnih del ter veselje in ljubezen do dela v gozdu. Iz gozda jemljemo, zato je potrebno v njega vlagati, pa naj je to v obliki gozdnogojitvenih in varstvenih del, s pravilno izvedenimi sečnjami in spravilom lesa ter pravilnim in racionalnim odpiranjem gozdov z gozdnimi prometnicami. Za vse to pa je potreben denar. Pred reorganizacijo gozdarstva so gozdna gospodarstva zbirala od posekanega lesa v državnih in zasebnih gozdovih določen procent od prodajne vrednosti lesa v obliki biološke amortizacije namenska sredstva za vlaganje v vse gozdove, pa tudi za izobraževalne in druge aktivnosti v gozdarstvu.

Z reorganizacijo gozdarstva pa se je način financiranja in sofinanciranja vlaganj v gozdove spremenil. Pod strokovnim svetovanjem in nadzorom javne gozdarske službe morajo finančne vložke za privatne gozdove zagotavljati (in vanje vlagati) predvsem lastniki, za državne gozdove pa poskrbi država, ki s koncesijami izbranim izvajalcem v državnih gozdovih (gozdna gospodarstva) za opravljena dela vrne denar v obliki rente. Ker pa so vse bolj pomembne splošnokoristne funkcije gozda,

nameni država del finančnih sredstev iz proračuna tudi za krepitev teh funkcij. Z vstopom oziroma sprejetjem naše države v Evropsko unijo je za financiranje investicij, ki bodo pripomogle k ohranitvi in izboljšanju ekološke stabilnosti gozdnih ekosistemov s trajnostnim in sonaravnim gospodarjenjem ter k povečanju proizvodnje lesa in izboljšanju kakovosti gozdnih lesnih proizvodov, prišlo nekaj denarja tudi iz evropskega proračunskega »žaklja«.

Zahteve oziroma odločitve o vlaganjih v gozdove so podane v Zakonu o gozdovih in drugih uradnih aktih. Pravila o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove po vrstah gozdnogojitvenih in varstvenih del, deležu sofinanciranja glede na poudarjenost funkcij gozda, višini stroška dela za posamezne aktivnosti ter pogoji za dodelitev teh sredstev so podani v pravilniku o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove. 8. aprila 2005 je bil v Uradnem listu objavljen Pravilnik o spremembah in dopolnitvi Pravilnika o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove iz leta 2004. V njem so podane aktivnosti, katere so lahko financirane in sofinancirane. Iz sredstev Republike Slovenije se sofinancirajo redna obnova, obnova gozda na pogorišču in po naravni ujmi, kalamitetah (poškodovanost po žuželkah) in epifitocijah (poškodovanost po zajedavskih rastlinah – tudi glivah), priprava sestoja in tal za naravno obnovo in nasemenitev, vsa negovalna dela, varstvena dela – preventivnovarstvena dela in ostalo varstvo. Sofinancirana so tudi dela za vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali, financiranje in sofinanciranje semenarstva in drevesničarstva v gozdarstvu. Pravilnik pa zajema tudi vzdrževanje in grad-

njo gozdnih cest. Višina dneve je 16 000 SIT. Lastnik dobi po opravljenemu delu, prevzemu in obračunu od revirnega gozdarja izplačilo glede na deleže sofinanciranja kot vzpodbudo za delo v svojem gozdu. Sadike in material za zaščito sadik so financirani. Predhodno pa morajo biti vsa dela planirana v letnem načrtu gozdnogojitvenih in varstvenih del, usklajena z gozdnogospodarskimi načrti gozdnogospodarske enote in podana v gozdnogojitvenem načrtu. Novost v novem pravilniku je določitev stroška dela za posamezne vrste del glede na hektarsko površino ne glede na pogoje dela.

15. aprila 2005 je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano – Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja – na osnovi Enotnega programskega dokumenta za obdobje 2004 do 2006 in Pravilnika o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove objavilo javni razpis za koriščenje evropskih finančnih sredstev vlaganj v gozdove v letu 2005, v katerih je tudi 50 % slovenska soudeležba. Končni prejemniki so lahko lastniki zasebnih gozdov, njihova združenja in zakupniki zasebnih gozdov. Finančna podpora je namenjena za v razpisu omenjene aktivnosti obnove, vse ukrepe nege, postavitve ograj in kemično zaščito mladovja pred objedanjem ali poškodbami po divjadi ter nekatere aktivnosti za izboljšanje in ohranitev habitatov ogroženih vrst. Na razpis se lahko prijavijo samo lastniki gozdov, ki imajo aktivnosti, ki so predvidene z gozdnogospodarskimi načrti, opredeljene v gozdnogojitvenem načrtu in vključene v letni program vlaganj v gozdove. V razpisu so omenjene tudi omejitve. Najnižji znesek dodeljenih sredstev za posamez-

ni projekt je 20 000 SIT, najvišji v okviru javnega razpisa pa 3 000 000 SIT. Za izplačana nepovratna sredstva bo obračunana akontacija dohodnine, kot to določajo veljavni predpisi. Pogoji za odobritev projekta po razpisu je pravilno izpolnjena in pravočasno poslana razpisna dokumentacija s priporočeno pošiljko na Agencijo za kmetijske trge in razvoj podeželja. Razpisni rok traja od 15. aprila do 15. julija 2005. V kolikor vloga ne bo popolna, jo bo možno v osmih dneh dopolniti. Po odobreni vlogi bo lastnik lahko izvedel planirana dela, katera bodo po izvedbi prevzeli gozdarji javne gozdarske službe in pripravili obračun. Končni prejemnik sredstev mora vso predpisano dokumentacijo hraniti do 31. 12. 2013. Lastniki gozdov koroške regije lahko dobite informacije o razpisu in nadaljnjem poteku izvajanja EU projekta pri informatorju INFO točke Zavoda za gozdove, Območne enote Slovenj Gradec, Gorazdu Mlinšku (telefon 02 883 92 20), ali pri vodji vaše krajevne enote in vašemu revirnemu gozdarju. Z veseljem vam bomo svetovali!

foto: Gorazd Mlinšek

Informativni gozdarski storži v aprilu

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. ⚙️ Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Aprila naj bi prevladovalo deževno vreme, letošnji pa je bil nekoliko drugačen. Prvi teden v aprilu smo na Koroškem uživali v lepem jasnem vremenu z nizkimi jutranjimi temperaturami tudi do -4 stopinje Celzija in najvišjimi dnevnimi temperaturami do +18 stopinj nad lediščem. V jutranjih urah nas je v tem obdobju presenčila slana, katera pa Korošcem ni povzročila škode, saj sadno drevje v tem času še ni pričelo poganjati cvetnih poganjkov. V drugem tednu je naše kraje zajela hladna deževna fronta. V nižinskih predelih je deževalo,

20 stopinj Celzija. 19., 20. in 21. aprila nas je ponovno močil dež, nad 1200 m nadmorske višine pa je zopet snežilo. Zaradi snežnih ploh se je zrak ponoči zelo ohlajal in se v jutranjih urah 22., 23., 24. dne v aprilu ohladil tudi do -3 stopinje Celzija. Po treh lepih dneh nas je v noči iz 24. na 25. april in nato ves dan ponovno močno močil dež v obliki neviht. Nato se je razjasnilo, tako smo lahko zadnje aprilske dni na Koroškem uživali v glavnem v lepem vremenu. 29. aprila se je otoplilo celo do +24 stopinj Celzija.

enote Slovenj Gradec (ZGS OE Slovenj Gradec). S potekom strokovne lovske prireditve ste bili seznanjeni v prejšnji številki Viharnika.

Delo javne gozdarske službe je predvsem strokovno skupinsko in svetovalno, zato se vodje odsekov in krajevnih enot nekajkrat na leto sestanejo z vodjo naše območne enote Milanom Tretjakom na strokovnih sestankih, na katerih skupno obdelamo potek dogajanj in našega dela ter poiščemo rešitve za določene naloge in probleme na terenu. Tako smo se sestali 6. aprila 2005 v Slovenj Gradcu na strokovni seji, na kateri smo analizirali naše delo v preteklem letu, posebej smo se poglobili v realizacijo načrtovanega gozdarskega dela v vseh gozdovih našega območja v prvih štirih mesecih letošnjega leta, poglobljena pa so bila tudi razglabljanja o nadaljnjem delu. V aprilu so lastniki gozdov in gozdni delavci Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec (GG Slovenj Gradec) pričeli s sadnjo v letnem gozdnogojitvenem planu načrtovanih sadik. Naročilo za sadike za sadnjo v zasebnih gozdovih se izda glede na razpoložljiva proračunska finančna sredstva in zagotovljene dejanske količine primernih sadik v drevesnici ZGS. Po predhodnem naročilu javne gozdarske službe pa se naroči planirane sadike za obnovo v državnih gozdovih, za katere ima koncesijsko pogodbo z državo oziroma s Skladom kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (SKZG RS) GG Slovenj Gradec. Za naše območje pa tudi za OE Nazarje in del OE Maribor pridobivajo seme in vzgajajo gozdne sadike v drevesnici Omorika na Muti. V našem območju načrtujemo na globokih svežih tleh poleg ostalih sadik tudi sadnjo večjih sadik gorskega javorja in velikega jesena (višina od 140 cm do 180 cm), saj je vzdrževanje posamezno zaščitnih

sadik kratkotrajnejše in zato tudi cenejše. V gozdu, kjer ni prisoten jelen, takšne sadike lahko označimo in stabiliziramo samo z enim kolom. Kljub sorazmerno velikim količinam padavin v lanskem letu so javorjeve in jesenove sadike slabo prirastale v višino, zato smo bili primorani del spomladanske sadnje prenesti na jesenski čas.

Ob reorganizaciji gozdarstva in vstopu naše države v Evropsko unijo se tudi v gozdarstvu srečujemo z določenimi politično in ekonomsko obarvanimi pritiski na naše delo, predvsem pa na gospodarjenje v zasebnih gozdovih, saj les trenutno nima velike vrednosti. Zaradi kmetijskih subvencij pa marsikateri lastnik gozda noče in ne želi izvajati načrtovanega poseka in gozdnogojitvenih del. V Sloveniji se pojavljajo tudi težave zaradi razdrobljenosti posesti. Kako uspešno nadaljevati z mednarodno priznanim sonaravnim gospodarjenjem z gozdovi in kako premagovati novo nastajajoče težave, so razglabljali številni gozdarski in naravovarstveni strokovnjaki 7. in 8. aprila v prostorih gozdarskega oddelka Biotehnične fakultete v Ljubljani. Z zanimivimi prispevki so sodelovali tudi gozdarke in gozdarji OE Slovenj Gradec. Zdenka Jamnik in Jerneja Čoderl sta pripravili zanimiv prispevek o negi gozda, krajine in človeka v KE Radlje, Boštjan Hribenik pa je spregovoril o vzdrževanju gozdnih prometnic v zasebnih gozdovih v občini Črna na Koroškem. Koroškim predavateljem se je pridružil tudi Jože Jeromel, ki je udeležencem študijskih dni predstavil razvoj združništva, predvsem pa kmetijskih združenj v Sloveniji, katere so se in se še ukvarjajo z gozdarstvom. Izobraževalni dnevi so potekali pod strokovnim vodstvom gozdarskih profesorjev Biotehniške fakultete in gozdarskih strokovnjakov ZGS in Gozdarskega inštituta.

Udeleženci 4. mednarodnega srečanja projekta SUSTMAN pri Miklavžu (Mislinjsko Pohorje, 14.04.2005)

foto: Gorazd Mlinšek

10. aprila je v višjih predelih nad 800 m nadmorske višine snežilo, 11. aprila je v jutranjih urah sneg za kratek čas pobelil tudi nižinske predele (Mežiška dolina), 12. aprila pa je na planinah nad nadmorsko višino 1200 m zapadlo tudi 40 in več cm snega, medtem ko smo bili v dolini deležni močnih deževnih nalivov. Nato so do 19. aprila sledili jasni do delno jasni dnevi, kateri so bili moteni s kratkotrajnimi lokalno različno razporejenimi plohami. Na osončenih predelih se je 16. in 17. aprila zrak segrel tudi do +

Tako kot je bilo pestro aprilsko vreme, tako so bila mozaično pestra dogajanja v gozdarskih vrstah in gozdovih koroškega gozdnogospodarskega območja in izven njega. Pa se seznanimo z nekaterimi bolj zanimivimi informativnimi gozdarskimi storži v aprilu.

3. aprila so se v Mežici na lovske posvete in otvoritvi lovske razstave srečali lovci mežiškega lovskogojitvenega bazena. Na posvetu so sodelovali tudi gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije – Območne

8. aprila je bil v Uradnem listu objavljen pravilnik o spremembah financiranja in sofinanciranja vlaganj v gozdove, 15. aprila pa je bil objavljen javni razpis za sofinanciranje projektov za vlaganje v zasebne gozdove iz evropskih sredstev po Enotnem programskem dokumentu. O obeh aktih boste še seznanjeni.

Izobraževalni dan so imeli tudi zaposleni v OE Slovenj Gradec. Revirni gozdarji, vodje KE in gojitelji načrtovalci so se 11. aprila zbrali v Črni na Koroškem in se podali k Plazniku v Bistru, kjer so se seznanili z novimi tehnologijami dela v gozdarstvu in s praktično uporabo biomase. Na pobočjih Smrekovca so si ogledali delovišče v revirju Pudgarsko, kjer je potekalo spravilo lesa z žičnico in kleščanje s procesorsko glavo. Podoben izobraževalni dan za lastnike gozdov je bil organiziran že v mesecu marcu. 21. aprila pa so se lastniki gozdov Zgornje Meziške doline udeležili predavanja Solčavana Roka Suhodolnika o energijski uporabi biomase in predavanja Hinka Andrejca, vodje za tehnologijo dela na ZGS OE Slovenj Gradec, ki je govoril o novih tehnologijah dela v gozdu in sistematskih pristopih pri izgradnji novih gozdnih vlakov. Ta izobraževalni dan je potekal pri Plazniku v Bistri in pri Šumniku v Javorju, kjer so si udeleženci ogledali tudi peč na biomaso.

13., 14. in 15. aprila je potekalo 4. srečanje sodelujočih gozdarskih strokovnjakov v projektu Sustman. V Zrečah in na Pohorju (Jurgovo, Črno jezero, Brička – Mislinjsko Pohorje) so strokovnjaki iz Švedske, Nemčije, Češke, Avstrije in Slovenije podali svoja strokovna dognanja pri sanaciji zasmrečenih sestojev. Strokovnega posveta sva se udeležila tudi z Mirkom Cehnerjem, vodjo KE Mislinja, ki je tudi aktivno sodeloval pri tem projektu. V Brički so bili tuji strokovnjaki presenečeni nad rezultati polstoletne na-

črtne revitalizacije zasmrečenih gozdov.

22. april je razglašen za Svetovni dan zemlje. Ta dan, pa tudi druge dni v aprilu, so po slovenskih gozdovih potekale

Živi mejnik

razne očiščevalne akcije, v katerih so poleg lovcev, ribičev in drugih ljubiteljev narave sodelovali gozdarji. Aktivni smo bili tudi na Koroškem. Na raznih šolah so pripravili ekološko obarvane prireditve. 22. aprila sva se takšne prireditve udeležila Milan Golob, vodja KE Črna, ki je dijakom Srednje zdravstvene šole v Slovenj Gradcu pripravil zanimivo predavanje o NATURI 2000 in varstvu narave, ter avtor tega članka, ki sem spregovoril o funkcijah in varovalni vlogi gozda. Zanimivo pa je bilo glasbeno podajanje koroškega pevca Adija Smolarja o varovanju narave, predvsem pa o pravilnem obnašanju v vsakdanjem okolju. Podobno prireditev (razne delavnice) so pripravili na 2. osnovni šoli v Slovenj Gradcu. 26. aprila je v okviru teh akcij osmošolcem o gozdu predaval Matjaž

Ramšak, revirni gozdar v KE Slovenj Gradec.

Aprilske dni smo gozdarji javne gozdarske službe zbirali slikovni in literarni material za izdelavo plakata, katerega

dov, in sicer 24. maja. Tema letošnjega tedna s poudarkom na vrednotenju lesa je Gozd in les zares. Poster, ki ga je zelo lepo oblikoval naš računalniški mojster Samo Vončina, in dogajanja ob Tednu gozdov bomo predstavili v naslednji številki Viharnika.

Koroški gozdarji pripravljamo od 23. do 28. maja naslednje dejavnosti: 24. bo na Gozdni učni poti Rahtelov vrh v Slovenj Gradcu zelo živahno, saj ta dan gozdarji OE Slovenj Gradec v sodelovanju z 2. osnovno šolo Slovenj Gradec pripravljamo regijski kviz o spoznavanju gozda za učence koroških osnovnih šol. Gozdarji KE Prevalje in KE Mislinja pripravljajo vodenja po gozdnih učnih poteh Navrški vrh in Lopan. Sodelavci iz KE Slovenj Gradec pa v sodelovanju s Turističnim društvom Slovenj Gradec 21. maja organizirajo pohod ob 1. obletnici GUP Rahtelov vrh. Radeljčani se bodo lahko sprehodili po Radeljski Dobravi in pod strokovnim vodstvom gozdarjev KE Radlje spoznavali vrednote gozda in lesa. Pestro pa bo tudi v okolici Podružnične osnovne šole Javorje, kjer revirni gozdar Boštjan Hribnik pripravlja zanimivo gozdno delavnico. Kot vidite, bo tudi v maju po vseh krajevnih enotah zelo živahno.

Gozdno tihožitje - usklajeno prepletanje mrtvega in živega sveta na Uršlji gori (Naravoske Ledine, 03.05.2005)

Brane Širnik, univ. dipl. inž

Občutna in nenehna dražitev naftnih derivatov je tudi pri nas sprožila val velikega povpraševanja po drveh. V mnogih gospodinjstvih je ponovno zagorel ogenj bodisi v že pozabljenih štedilnikih ali pa v »rezervnih« centralnih pečeh na trda kuriva.

»Če z drvni prebrodimo vsaj vmesni čas do začetka pravega mraza, se že krepko pozna v naših denarnicah,« je odrešilna misel, ki vodi k rešitvi naših kurilnih in finančnih zagat. Ogrevanje je postalo pomemben strošek v slehernem družinskem proračunu!

Z drvni pa je križ: imeti moraš že srečo, da jih lahko kje kupiš, a pravo delo se s tem šele začne. Treba jih je pripeljati, narezati, razcepiti, zložiti, pokriti, posušiti, zvoziti v drvnicu in nato celo zimo kuriti, čistiti dimnike in odnašati pepel. Pa ni problem, saj je razlika v ceni s kurilnim oljem še vedno občutna, čeprav dosega ponekod že preko 10.000 tolarjev za prostorninski meter.

Z energetskega zagatami pa se ne ukvarjamo samo pri nas, temveč je močno povpraševanje za drvni zajelo vso Evropo. Najbolj agresivni so italijanski

peki pic, ki za svoje krušne peči neke morajo dobiti bukova polena, pa čeprav iz Madžarske, Hrvaške ali Slovenije. Naši kmetje so se pri prodaji drvi hitro prilagodili, saj gredo v denar tudi druge drevesne vrste, kot že skoraj pozabljena breza, gaber, hrast, pa tudi smrekovi in borovi vrhači. Najbolj iskana je seveda bukev, katere hlodi tretje kvalitete so že dražji od drvi. Traktorski cepilci so marsikje dragocen pripomoček, še posebej pri varovanju zdravja. Bolečine v križu so namreč zveste spremljevalke nevajenih drvarjev.

foto: Brane Širnik

»Najevskega Milana« smo založili ravno pri cepljenju drv. Dolge zime na Ludranskem vrhu pod okriljem mogočne lipe znajo biti še posebej dolge. Vsako leto si skrbno pripravi drva za v »hišo«, čeprav bolje spi na hladnem, kot pravi. Cepljenje »na roke« mu ne povzroča težav, saj je vaje trdega dela. Če pa si izbereš bolj »ta gvadke« pa se lepše razcepijo!

Obnova kostanjevega drevoreda na Plešivcu

Besedilo in fotografije: Peter Cesar, inž gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

V začetku meseca maja smo gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije, Krajevne enote

Slovenj Gradec in Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, drevnice Omorika skupno z

dijaki gostinsko-lesarske šole iz Slovenj Gradca in člani Turističnega društva Slovenj Gradec zasadili lopate v zemljo ob cesti proti Plešivcu pod Uršljo goro. To ni bila cestarska delovna akcija temveč dosajevanje in obnova kostanjevega drevoreda pri Plešivškem mlinu.

Dobrih sto let star drevored, še iz časov gospodarjenja rodbine Plešivčnik, je že močno propadal. Nekatera drevesa so bila poškodovana zaradi krutih vremenskih razmer na višini okrog tisoč metrov, nekatera so utrpela druge poškodbe, nekaj pa jih še trdno stoji ob cesti na Plešivcu. Stojijo in čakajo na obiskovalce tega prelepega dela naše krajine. Mimo njih so v preteklosti »furmani« s konjsko vprego dneve, leta in desetletja

vozili hlodovino s tega gozdno bogatega predela, danes so jih zamenjali težki kamioni. Veliko bi lahko povedala ta drevesa o vseh menjavah lastništva kmetij in gozdnih posesti tu pod obronki naše Gore, o nekoč veliko težjem in skromnem življenju domačinov.

Petindvajset novo posajenih, že dobre tri metre visokih dreves divjega kostanja bo nadaljevalo nemo »zapisovanje« dogodkov okrog njih. Drevesa bodo kmalu nudila košato senco številnim obiskovalcem Gozdno-turistične poti Plešivec, zaradi katere so v petih letih od ureditve v te kraje prišli številni pohodniki od blizu in daleč.

Čez leta bodo lahko obiskovalci posedali tudi v senci novo posajene lipe na plešivškem dvo-

Mladi kostanji pod okriljem starejših

ru. To lipo sta ob dnevu zemlje simbolno posadila župan Mestne občine Slovenj Gradec in župan Občine Ravne na Koroškem. Hkrati s to posaditvijo je bila obeležena tudi 100-letnica obstoja Turističnega društva Slovenj Gradec in Turistične zveze Slovenije.

Veliko je še idej in zamisli posameznih zanesenjakov, ki skrbijo za turistični razvoj tega kraja, prav gotovo pa je na prvem mestu obnova Plešivškega mlina, kateri je dolgo mlel težko pridelano žito izpod mogočne Uršlje gore.

Župana sta posadila lipo

Brez izdatne malice pan ne gre

Izobraževanje gozdnih posestnikov

Besedilo in fotografije: Peter Cesar, inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Sečnja

Kot že vsa leta delovanja Zavoda za gozdove Slovenije, so za lastnike gozdov na Območni enoti Slovenj Gradec tudi letos organizirani različni tečaji s področja gozdarstva.

V mesecu maju je bilo na območju Krajevne enote Slovenj Gradec organizirano izobraževanje na temo Varno delo z motorno žago. Petnajst lastnikov gozdov se je zbralo na dvodnevem tečaju v Podgorju pri

Slovenj Gradcu. Tečaj, ki je obsegal tako teoretični kot praktični del, so izvedli inštruktorji Gozdarskega šolskega centra iz Postojne. Prvi dan so udeležence seznanili s teoretičnimi in praktičnimi osnovami vzdrževanja in priprave motorne žage za varno delo, naslednji dan pa s teoretičnim pojasnilom in praktičnim prikazom dela z motorno žago v gozdu. Vsak udeleženec je pod budnim oče-

som mentorjev sam pristopil k podiranju drevesa, pri čemer je bil opozorjen na vse svoje napake in pomanjkljivosti pri tem zahtevnem in nevarnem opravilu v gozdu.

Udeleženci tečaja so bili seznanjeni tudi z vsemi potrebnimi zaščitnimi sredstvi, ki jih mora uporabljati delavec pri delu v gozdu in so v skladu z oceno tveganja na kmetiji.

Pripravljeni za delo v gozdu

Izdelava zaseka pod budnim ocesom inštruktorja

Prikaz izdelave zaseka

Pogovor z dr. Štefanom Merkačem,

vodjo projektov za čezmejno sodelovanje pri Zvezi združenj ekokmetov Bio Ernte na avstrijskem Koroškem

Martina Cigler, abs. agronomije

Dr. Štefan, pred petimi leti je bilo združenje Bio Ernte predstavljeno v Viharniku.

Zanima me, kaj se je v teh letih spremenilo?

Število kmetij, kjer gospodarijo po načelih in predpisih ekološkega kmetovanja, se sicer ni povečalo, nekateri so kmetovanje celo opustili. Zato pa so se

- Julijsko krajino, Slovenijo ter Štajersko in Koroško na avstrijski strani. Za sam projekt dobivamo tudi podporo iz sklada EU, to je t. i. Interreg 3A sklad, in s to pomočjo izobražujemo eko - kmete in osveščamo potrošnike ter preko področja trženja izvajamo naše projekte.

pridelke pridela ceneje, potem se po predhodnem dogovoru ti izdelki ne tržijo po nižji ceni, ampak se jim določi cena v skladu z dogovorjenimi. Tako želimo preprečiti »izpodkopavanje« tržišča. Za realizacijo takega načina trženja pa se je seveda potrebno truditi z negovanjem dobrih odnosov med vsemi združenji vseh držav in z medsebojnim zaupanjem pri skupnem delu.

Kako pa pri vas potekajo programi izobraževanja in predstavitve dela vaših združenj?

Naše delo predstavljamo javnostim s stalnim organiziranjem ekskurzij, posebej na Koroškem, kjer si ljudje pridejo pogledat naše bio - kmetije ali obrate za predelavo živil, kot npr. mlekarne, klavnice, mesarije, pekarnice, prav tako pa hodijo naši državljani k vam v Slovenijo. Večkrat smo že obiskali tržnico v Ljubljani ali posamezne trgovine pa tudi kmetije, ki svoje izdelke prodajajo na domu.

Na področju izobraževanja organiziramo t. i. biosimpozije; lansko jesen je bil v Ljubljani, in sicer na temo Brez GSO ter eko - kmetijstvo, udeležili pa so se ga strokovni predstavniki iz vse Evrope, ki so imeli predavanja, na katerih so predstavili situacijo pri nas in vse morebitne probleme in nevarnosti. Udeležilo se ga je celo slovensko Ministrstvo za zdravje in Ministrstvo za okolje in prostor, prav tako so bili med udeleženci tega simpozija politični predstavniki iz Italije in avstrijske Koroške in predstavniki zbornic, ki so tudi predavali.

Biosimpoziji potekajo v vseh deželah, ki pri tem sodelujejo (Italija, Slovenija, Avstrija), in sicer trojezično, tako da lahko vsak udeleženec posluša predavanja v svojem jeziku.

Letos se bo biosimpozij dogajal v Furlaniji. Tematika še ni določena, verjetno pa bo izbrana

najbolj problematična tema.

Naslednje leto bo 10. obletnica biosimpozija, in to bo na avstrijskem Koroškem. Ena od tem bo verjetno področje bio-filozofije ali osnove bio - kmetijstva, kajti videti je, da bio-filozofija tudi pri nas stagnira, ker smo večino časa namenili formiranju cen in samemu trženju eko - živil.

Steiner pred približno 80 in Muller pred 50 leti sta postavila temelje te biofilozofije in je torej logično, da jo moramo razvijati naprej in ne obstati na nivoju njunega časa.

Kako pa imate pri vas zasnovano trženje?

Pojavljamo se na raznih sejnih po vsej Evropi in eden izmed najpomembnejših tovrstnih sejmov je ravno Biofach v Nürnbergu v Nemčiji, ki je hkrati tudi v svetovnem merilu največji, saj se ga udeleži preko 2000 razstavljalcev iz vseh koncev sveta, ki ponujajo svoja eko - živila. Ta sejem ni usmerjen v obisk potrošnikov, ampak je strokovne narave in tudi na njem so organizirani različni kongresi, simpoziji in predavanja.

Letos je bila prisotna izredno zanimiva in karizmatična oseba, gospa Vandana Šiva iz Indije, ki je dobitnica alternativne Nobelove nagrade (1993) za dosežke s področja ekokmetijstva.

Prav tako vsako leto izberejo eno od držav, da se predstavi, in tako je bila letos izbrana Brazilija.

Pod kakšnim nazivom pa se na sejmih predstavljate in ali delujete samostojno ali pa ste tudi tukaj te dežele povezane?

Na sejmih se države, ki tudi sicer sodelujemo, predstavljamo pod skupnim imenom, in sicer Bio-Alpe-Jadran. Skupno tudi ponujamo izdelke. V Nürnbergu so npr. predstavniki iz Slovenije ponujali vina, suho sadje, žita, udeleženi pa so bili

foto: Ida Robnik

povečale bio obdelovalne površine. Spremembe pa so opazne na področju povpraševanja po izdelkih, pridelanih na ekološki način. Tako se je povečala prodaja preko veletrgovin. Tak način prodaje teče že od samega začetka uvajanja biološke pridelave živil na avstrijskem Koroškem. Vse verige veletrgovin v Avstriji ponujajo ekološka živila in imajo svoje blagovne znamke. To je motivacija za kmete, da ostajajo v ekološkem načinu kmetovanja, ker se jim to tudi izplača.

Pa vas bi prosila, da nam poveste še kaj o svojem delu in kakšno funkcijo opravljate pri združenju Bio Ernte?

Na začetku je bilo moje delo na področju neposrednega trženja, sedaj pa sem postavljen za čezmejno sodelovanje s Furlanijo

Kakšni pa so vaši načrti za prihodnost, saj že iz pogovora sklepam, da jih ni malo?

Naša težnja je, da bi z državami, s katerimi sodelujemo, ustvarili regijo, imenovano Bio-Alpe-Adrija, in sicer so to dežele Furlanija - Julijska krajina, štajerska in koroška Avstrija ter Slovenija v celoti in del Benetije. Na tem območju je 6500 eko - kmetij in v bodoče želimo skupno nastopati na trgu. V preteklosti so se za realizacijo projektov odločali sodelavci posameznih društev, sedaj pa o tem odločajo predsedniki vseh združenj.

V našem načrtu so tudi smerice za skupno eko - trženje po načelu pravičnosti in enakopravnosti, kar pomeni, da med državami naj ne bi bilo izkoriščanja; če ima npr. Slovenija pogoje, da lahko nekatere

predstavniki Fakultete za kmetijstvo v Mariboru, predstavniki zveze Biodar in predstavniki Kmetijsko-gozdarske zbornice Maribor, oddelek za kontrolo eko - kmetij, tako da je bila Slovenija res dobro zastopana.

Furlanija se je letos predstavila le z informacijskim materialom in niso imeli ponudbe, avstrijska Štajerska in Koroška pa sta predstavili nov sistem reje košiči z eko - tekstilnimi izdelki in eko - milom ter različnimi semeni.

V načrtu imamo še sejme v Španiji, Sloveniji, Italiji in Avstriji, najpomembnejše pa nam je to, da ostajamo pri promocijah pod skupnim imenom Bio-Alpe-Adria.

Razen razstavljanja na sejmih in prodaje po trgovinah pa imate verjetno še kakšne načine promocij?

Seveda. Organiziramo t. i. bio-

praznike, ki so tudi po Sloveniji vsako leto; v Ljubljani, Mariboru pa tudi v Tolminu smo že bili. Veseli smo, da se na te biopraznike vabijo države med seboj in da imajo države, ki so v gosteh, tudi možnost, da ponudijo svoje izdelke brez obveznosti plačila. Tudi ti bioprazniki potekajo tristransko in so na nek način pokazatelj dobrega medsebojnega sodelovanja.

Povedali ste nam, kako poteka delo na vašem področju, zanima pa me, ali sodelujete še s kakšnimi drugimi organizacijami, ki pa niso ravno iz kmetijske stroke?

Že nekaj let se več eko - kmetov priključuje raznim drugim organizacijam, ki imajo podobne cilje, ena takih je npr. aliansa za zaščito in ohranjanje podnebja, ki se bori proti »fenomenu tople grede«. Velik poudarek namenjajo seznanjanju

nju ljudi z uporabo okolju prijaznih virov energije, kot je npr. sončna energija, veter, voda, ter opuščanju uporabe jedrske energije ter njenih fosilnih virov, torej nafte in plina.

Eden pomembnih skupnih projektov vseh teh organizacij je vsekakor Ekoštafeta, ki je pri nas že nekaj let stalnica in upam, da se bo s čezmejnimi sodelovanjem pojavila tudi pri vas.

Za konec pa mi zaupajte še vaš pogled na GSO in morebitne nevarnosti teh organizmov v krmilih in hrani?

GSO oz. gensko spremenjeni organizmi so sestavljeni in kombinirani iz genov bakterij, virusov rastlin, živali in celo človeka. To pomeni, da so v enem organizmu prisotni geni organizmov, ki se po naravni poti nikoli ne morejo združiti in razmnoževati. Ti geni so

povsem umetni in sintetični. Na taka živa bitja okolje in človek nismo prilagojeni. Poleg tega se lahko ta umetna živa bitja razmnožujejo naprej. S tem je takšen poseg v naravo neustavljiv in nepovraten.

Žal je še vedno premalo raziskav v tej smeri. Prav tako se še ničesar ne ve o vplivih gensko spremenjenih organizmov na mikrofloro in mikrofavno v tleh.

Prav pa je, da se ljudi v tej smeri informira, da se začnejo mogoče bolj zavedati, da je bolje posegati po eko - živilih, kot pa po sintetično ustvarjenih pridelkih.

Dr. Merkač, najlepše se vam zahvaljujem, da ste si vzeli čas in nam tako prijazno razložili način vašega dela. Upam, da se v okviru vaših predavanj pod geslom »proti GSO« kmalu vidimo tudi pri nas!

Izobraževalna hiša Krastowitz

Darja Jeriček, specialistka za razvoj podeželja, KGZ CELJE

V okviru izvajanja Phare projekta Usposabljanje – korak k razvoju je 5. 4. 2004 v gradu Krastowitz potekalo delovno srečanje med partnerji v projektu Kmetijsko-gozdarskim zavodom Celje in LFI Koroška – Ländliches Fortbildungsinstitut LFI – Kärnten.

Srečanje je bilo namenjeno predstavitvi in ogledu izobraževalne hiše Krastowitz, predstavitvi programov usposabljanj in evalvaciji izvedenih tečajev, ki so se izvedli v okviru skupnega projekta od decembra 2004 do marca 2005 ter načrtovanje skupnega projekta za razpis Interreg III A.

G. Rudolf Planton, vodja izobraževalne hiše – gradu Krastowitz, je predstavil razvoj te ustanove. Objekt je leta 1957 kupila Kmetijsko-gozdarska zbornica Koroške in v njem začela izvajati program usposabljanja mladih po končani kmetijski šoli. Pred desetimi leti so začeli z novim konceptom usposabljanja in izobraževanja, zato so leta 1995

objekt razširili, modernizirali in dogradili nočitvene kapacitete. Danes je v gradu na voljo konferenčna dvorana za 150–200 oseb, 5 prostorov za seminarje s kompletno avdiovizualno opremo, 4 manjši prostori za delavnice z opremo, računalniško opremljena učilnica z 10 računalniki – ECDL center, klubski prostor, prostor za izvedbo ustvarjalnih delavnic (slikanje na svilo, steklo ...), prostor s statvami, jedilnica, grajska kavarana ter možnost nočitve v enoposteljnih in dvoposteljnih sobah s kopalnico.

V gradu Krastowitz se izvajajo trije osnovni sklopi aktivnosti:

1. usposabljanje preko združenja LFI Koroška – Ländliches Fortbildungsinstitut LFI – Kärnten;
2. dejavnosti, ki jih organizira Kmetijsko-gozdarska zbornica Koroške;
3. druge (gostujoče) prireditve, usposabljanja in dogodki.

Izobraževalna hiša Krastowitz nudi poslovne prostore različ-

nim organizacijam, ki so vezane na razvoj kmetijstva in podeželja. Zaposluje 15 ljudi, za izvajanje predavanj in seminarjev pa ima preko 100 zunanjih predavateljev in strokovnjakov. V mednarodnem okviru je cilj te hiše postati tudi platforma za srečevanje ljudi iz Slovenije in Italije. Izobraževalna hiša se financira pretežno iz lastnih prihodkov, eno četrtino pa iz proračuna Koroške.

Izobraževalni program sestavljajo sklopi: vodenje kmetije kot podjetja (BFU seminarji); izobraževanje za osebnostno rast in poslovno uspešnost (motivacija, retorika, komunikacija ...); računalniško izobraževanje – ECDL center; izobraževanje s področja zdravstvenih tem in rekreacije; kreativne in ustvarjalne delavnice; razstave in kulturne prireditve; izvajajo tudi akademijo za funkcionarje. Izobraževalne aktivnosti sofinancira EU – 9. člen PRP 2000-2006.

V lanskem letu so imeli 820 prireditev (seminarjev, predavanj), ki se jih je udeležilo 20.508 udeležencev. Imajo tudi ISO CERTI-

FIKAT 9001, ki jim zagotavlja kvaliteto in pomaga, da jo razvijajo naprej.

Njihov moto je dobra komunikacija med sodelavci, dobra in natančna razdelitev nalog in prijaznost do udeležencev, njihov glavni cilj pa so zadovoljni in motivirani sodelavci in sodelavke ter zadovoljni udeleženci.

Sledila je predstavitev programov usposabljanj, ki smo jih v okviru čezmejnega projekta od decembra 2004 do marca 2005 izvedli na KGZ Celje. Izvedli smo 11 delavnic vodenja enostavnega knjigovodstva za kmetije z dopolnilno dejavnostjo, 3 tečaje peke kruha, potic ter izdelave peciva in testenin, 2 tečaja predelave mesa, 2 tečaja za nosilce turistične dejavnosti in 10 enodnevni motivacijskih delavnic.

Dogovorili smo tudi o nadaljnjem sodelovanju na razpisu Interreg III A – projekt z naslovom Sodelovanje na področju izobraževanja med Slovenijo in Avstrijo.

Aktivnosti Društva kmetic Mežiške doline

Jerneja Mozgan

Društvo kmetic Mežiške doline je bilo letos s svojimi članicami zelo aktivno. Da je temu tako, smo lahko pričali številnim tečajem, ki so jih kmetice priredile in obiskale. Kar trikrat zaporedoma so se udeležile tečaja »Enolončnice in kipjenki«, katere je vodil g. Emil Ogris s Srednje gostinske šole v Slovenj Gradcu. Svoje znanje so razširile še s tečajem peke kruha in peciva, tečajem računalništva in tečajem nemškega jezika. V goste so med drugimi povabile tudi dr. Janeza Gorjanca, ki je predaval na temo »Rak na dojki in preventiva«, zimsko sezono

učenja pa so zaključile s predavanjem »Vrtnine in okrasne rastline v kmečkem vrtu«.

Kot ponavadi je bil v januarju organiziran občni zbor, ki je letos potekal v gostišču Rifl v Šentanelu.

V mesecu februarju pa so priredile sankaske tekme pri Brezniku v Zelen bregu pri Ravnah. Dne 26.03.2005, na velikonočno soboto, se je društvo predstavilo v blagovnem centru Mercator na Ravnah. Kupci in obiskovalci blagovnega centra so lahko poskusili dobrote iz domače kuhinje, med katerimi ni manjkalo orehove potice,

prekajenega mesa, klobas in pišanic, skratka vse, kar obogati mizo z velikonočnimi dobrotami.

V začetku aprila so organizirale praznovanje za materinski dan v gostišču Brančurnik na Prevaljah, skozi vso zimsko sezono pa je bil z vajami in nastopi aktiven pevski zbor društva Vesele kmetice, ki je posnel tudi CD s koroškimi in narodnimi pesmi.

Članice odborov društva so se udeležile regijskega srečanja Društev kmetic Koroške, ki je

bilo 18. aprila v Podgorju pri Slovenj Gradcu. Srečanja so se udeležile tudi predstavnice Zveze kmetic Slovenije in Ministarstva poljoprivrede iz Bosne in Hercegovine, ki so obiskale tudi dve kmetiji v okolici Slovenj Gradca.

V mesecu maju čaka članice društva ekskurzija v Prekmurje, v poletnih in jesenskih mesecih pa srečanje družin članic ter sodelovanje na raznih občinskih prireditvah.

Utrinki s tečaj kuhanja enolončnic pri "Brigiti" na Ravnah na Koroškem.

Občni zbor Cross country cluba Legen

besedilo in fotografije: Milena Tretjak

Predsednica Leonida Pirmanšek je v svojem poročilu podala tudi povzetek nekaterih jež: novoletna ježa k Rdečniku v Razbor, kjer se vsako leto dobijo s Šaleško konjenico; ježa po poteh XIV divizije; ježa na pustne karnevale; velikonočna ježa; blagoslov konj pri cerkvi sv. Jurija na Legnu; jajčerija na Vinišnikovi domačiji, kamor jezdijo z baklami in zelenim Jurijem, kateri tudi prižge kres; prvomajska ježa na Kremžarico; Šaleška konjenica, katera je taborila na Slemenu pod Uršljo goro; Pohorska konjenica; galopske dirke v Gaberkah; blagoslov konj na štefanovo v Dovžah; ježa v organizaciji kluba za tri dni čez Pohorje ... Tu je omenjenih samo nekaj jež, poleg tega pa so bili člani aktivni tudi na srednjeveškem sejmu v Slovenj Gradcu.

Poleg vseh članov se je občnega zbora udeležil tudi župan mestne občine Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar.

V mesecu marcu so člani Cross country cluba Legen pripravili že 12. občni zbor za svoje člane. Pregledali so dela, katera so se vršila tekom leta, investicije in seveda tudi ježe.

V poročilih predsednice Leonide Pirmanšek je bilo moč ugotoviti, da je bilo v tem letu narejenega veliko. Člani so sami obnovili hlev in iz nekdanjih 12 stojišč naredili 10 imenitnih boksov. Prav tako so obnovili vso inštalacijo. Uredili so zunanost, ob-

novili koral, pesek in ograje.

Poleg fizičnih dejavnosti pa so člani izpeljali tudi program izbirnih vsebin za srednješolce.

»Čeprav lahko razdiralne in nekonstruktivne sile marsikaj izničijo, pa je vendar v slogi moč in ravno sloga je tisto, kar lahko društvo obdrži,« je za konec zbora dejala predsednica in se zahvalila vsem članom, kateri so nato rajali vse do zgodnjih jutranjih ur.

Prireditve v Mozirskem gaju - parku cvetja

Nataša Konečnik

V centru Zgornjesavinjske doline, v Mozirju, že 27 let deluje prečudovit park cvetja in etnografije – Mozirski gaj. Nastal je na mestu nekdanje trške gmajne, kjer je počasi že začelo nastajati neuradno odlagališče smeti in odpadkov. S pomočjo slovenskih vrtnarjev, številnih organizacij, podjetij in posameznikov so krajevni zanesenjaki

ustvarili ta turistični biser, ki ga dandanes letno obišče okrog 80.000 obiskovalcev.

Park se razteza na površini 7 ha, njegovo hortikulturno poslanstvo pa čudovito dopolnjuje bogata zbirka etnografskih objektov ter pestra razstava živalskih vrst. S parkom živi in dela preko sto slovenskih vrtnarjev in cvetli-

čarn, ki poskrbijo, da je park s svojimi nasadi cvetja skozi celo sezono prava paša za oči številnih in zadovoljnih obiskovalcev.

V letošnjem letu bodo v parku odprli najlepši leseni razgledni stolp v Evropi, posadili potomko najstarejše vinske trte na svetu, odprli galerijo 'Gaj od nastanka do danes', obnovili nekaj objektov in vseskozi skrbeli za urejenost celotnega področja. Ravno tako bodo, poleg prireditve **CVETJE IN GLASBA S STOLPA SVEA**, ki je bila med 23. aprilom in 2. majem 2005, pripravili še:

- **POLETJE SKOZI CVETJE**, 13. – 21. 8. 2005 in
- **RAZSTAVO BUČ**, 17. 9. – 9. 10. 2005.

Cvetje in glasba s stolpa SVEA je bila torej prva letošnja prireditve. Spremljal jo je bogat sejem-

ski del, v prazničnih dneh pa tudi nastopi znanih glasbenih gostov.

Park je odprt vsak dan med 8. in 19. uro, vstopnina za odrasle je 1.000 SIT, za skupine 700 SIT in otroke od 7. leta dalje 500 SIT.

Milena Tretjak

Ustanavljajo se združenja rejcev po pasmah

V zadnjih mesecih smo na področju konjereje pripravljali podlage za ustanavljanje združenj rejcev po pasmah. Predvideno je, da bi se ustanovila združenja po pasmah, naknadno pa bi se ustanovila še zveza za vse pasme.

Do sedaj sta predloge za ustanovitev združenja in narejene statute oziroma pravilnike že oddali Združenje rejcev haflingerjev in Združenje rejcev konj slovenske hladnokrvne pasme, združujejo pa se že tudi rejci posavske pasme in islandcev. Združenja, ki se ustanavljajo, naj bi delovala javno in zagotavljala javnost dela tako, da bi članom in drugi zainteresirani javnosti omogočala prisostvovanje na sejah in zborih združenj.

Njihov namen je, da bi se rejci posameznih pasem združevali zaradi skupnih rejskih interesov in zaradi popularizacije vsestransko uporabnih konj, primernih za delo ali za sprostitve, za preživljanje prostega časa ali tekmovanja.

Združenja naj bi kot priznane rejske organizacije delovala v skladu z zakonom o živinoreji in pravilnikom o pogojih za priznanje rejskih organizacij, ki vodijo ali ustanavljajo rodovniško knjigo za registrirane kopitarje. Za vse svoje člane naj bi združenja izvajala vse nalo-

ge priznane rejske organizacije v skladu z zakonom. Spodbujala naj bi organizirano rejo posamične pasme, spodbujala in izvajala izobraževanje svojih članov in simpatizerjev na področju konjereje ter uvajala sodobne metode strokovnega dela na področju konjereje.

Vsako združenje posamične pasme pa naj bi s svojim delovanjem prispevalo tudi k:

- izboljševanju ekonomskih osnov pri reji kot glavni ali dopolnilni kmetijski dejavnosti;
- ohranjanju in negovanju kulturne krajine in preprečevanju zaraščanja;
- pozitivni vzgoji članov, mladine in odraslih v odnosih do živali in narave nasploh;
- pozitivni vzgoji članov v skromnosti, samostojnosti, tovarištvu, disciplini, srčni kulturi ter medsebojnemu spoštovanju;
- spodbujanju aktivnosti, ki so usmerjene v zdravo, smotrno in aktivno preživljanje prostega časa.

Združenja naj bi vzpostavljala stike med seboj (med različnimi pasmami) in strokovnimi organizacijami in se nato lahko

združevala v zveze in druge oblike doma in v tujini skladno z veljavnimi predpisi.

Dobro je vedeti, da imajo rejci in imetniki živali, ki izpolnjujejo predpisane pogoje za posamezno društvo (vsako združenje že ima narejen osnutek statuta oziroma pravilnika, ki naj bi veljal za njihove člane) in niso člani združenja, pravico le do nujnih zootehničnih opravil v zvezi z registracijo in vpisom konj v rodovniško knjigo. Takšni rejci pač nimajo pravic, ki izvirajo iz članstva združenja.

Uvajanje delovnih sposobnosti za posamezne pasme

V naslednjih letih, predvidoma v štirih, naj bi se v obliki izpita začel uvajati preizkus vseh plemenjakov hladnokrvnih pasem ter mladih hladnokrvnih kobil prav tako pa tudi haflinških plemenjakov in mladih kobil. Naj omenim, da se podobni testi pri toplokrvnih kobilah izvajajo že šest let.

Tako bodo torej morali vsi rejci teh konj svojo žival pripraviti na preizkus. Omenjenih stroškov tu rejci nekako naj ne bi imeli, saj lahko svojega konja vsak posameznik sam nauči osnov. Stroški se kažejo samo pri prevozu na testno postajo, kjer se bo izpit opravljaj.

Preizkušanje delovne sposobnosti na testni postaji bo mnogo bolj objektivno in zato bolj zanesljivo, vendar v vseh ozirih zahtevnejše, pravi mag. Janez Rus. Dodaja še, da bo takšno preizkušanje treba uvajati postopoma; najprej priprava strokovnih osnov in določitev preizkusa za posamezne pasme, potem izobraževanje strokovnjakov in ocenjevalcev ter samo izvajanje testa.

Še nekaj o identifikaciji kopitarjev oziroma o označitvi konj

O označitvi je bilo veliko povedanega že v lanskem letu. V bistvu je označevanje predpisano s pravilnikom o identifikaciji in registraciji kopitarjev. Gre za označitev vseh konj, rojenih v

Sloveniji in tistih uvoženih, ki nimajo identifikacijskega dokumenta oziroma ga pri organizaciji, ki je opravila prvo registracijo ni mogoče zagotoviti, ter za redno označevanje kopitarjev v naslednjih letih.

Stroški označevanja se bodo opredelili na osnovi posameznih kriterijev za kopitarje za delo in rabo oziroma za klavne kopitarje, katerih stroške označevanja bodo krili rejci oziroma lastniki v celoti, ter za registrirane kopitarje, katerih stroški označevanja so nižji.

V prihodnje naj bi stroške označevanja v večji meri krili rejci. V okviru označevanja konj je v pravilniku omenjeno tudi elektronsko označevanje, ki je smiselno za registrirane kopitarje posameznih pasem in kopitarje, registrirane pri konjeniških organizacijah.

Priznani žrebci kot plemenjaki

Plemenijo na naslednjih mestih:

1. slovenski hladnokrvni žrebci:
 - 796 EZOP ELMAR XV - 414 rjavec, 2000; DRAVOGRAD - Ivan Pobrznik, Selovec;
 - 747 CELZIJ VULKAN XV-372 črnkasti rjavec, 1997; SLOVENJ GRADEC - Gorazd Grešovnik, Podgorje;
 - 788 DAVORIN SCHAUNITZ XVI temni rjavec, 1999; SLOVENJ GRADEC - Jože Goljat, Vrhe;
 - 836 FILKO VULKAN XV/DINGO vrani pegavec, 2001; SLOVENJ GRADEC - Jože Goljat, Vrhe;
 - 816 FARIZEJ - 426 temni rjavec, 2001; MISLINJA - Jože Tretjak, Razborca;

2. haflinški žrebci:

- 90 VOJVODA - 356 plavogrivi lisjak, 2000; MISLINJA - Jože Tretjak, Razborca;

3. islandski žrebci:

- 010 STEBBI FRA AERTEBJERG temni lisjak, 1992; MISLINJA - Alenka Čas, Straže.

V naslednjem štiriletnem obdobju naj bi se v obliki izpita začel uvajati preizkus vseh plemenjakov in mladih kobil hladnokrvnih pasem ter haflinške pasme.

Uporaba gnojevke lahko prinese tudi neprijeten vonj

Tatjana Krejan Košan

Prebivalci podeželja so včasih zaskrbljeni glede neprijetnega vonja, ki ga povzroča dejavnost bližnje živinorejske proizvodnje in ima lahko vpliv na njihovo zdravje, kvaliteto življenja, vrednost lastnine in okolje. Prav tako živinorejec razmišlja o vplivih lastne proizvodnje na njegovo družino, živali v hlevu in okolico. To so navedbe, ki so pogoste na raznih elektronskih naslovih in obravnavajo opisano problematiko, nanje pa naletimo tudi v vsakdanjem realnem življenju.

Zaznavanje vonja, predvsem neprijetnega, ki ga s kratko besedo imenujemo smrad, je subjektiven odziv na to, kar človek zazna z enim izmed čutov – vohom. Znanstvenih dokazov o toksičnosti plinov, ki nastajajo v živinorejski proizvodnji, ni. Lahko pa povečana koncentracija neprijetnega vonja povzroča neprijetnost pri sosedih. Nekateri ljudje so zelo dovzetni oz. občutljivi na zaznavanje vonjav. Ekonomski, socialni in drugi razlogi pa še dodatno vplivajo na zaznavanje.

Vonj, ki nastaja kot posledica živalske proizvodnje, je sestavljen iz stotine komponent. Vir izrazitega vonja (sliši se bolje kot neprijetnega) je v živinorejskem posloju, opremi, skladiščnih napravah za živalske izločke in aplikaciji gnojevke ali gnojnice. Pri razpadanju živalskih odpadkov prihaja do proizvodnje sestavin, ki imajo izrazito agresiven vonj. Živalski izloček v

stiku s kisikom zniža pH, pride do sproščanja dušikovih in žveplovih produktov. S povišanjem temperature se njihova proizvodnja še poveča. V notranjosti živinorejskih obratov sta amonijak in žveplovodik primarna plina, ki predstavljata skrb. Zelo velikega pomena je tudi pravilno urejeno skladišče za živalske odpadke, kar pomeni dovolj velike kapacitete, primerno orientacijo v prostoru glede na smer vetra in uporabo skladišč s pokrovi. Praktični nasveti, kako zmanjšati smrad ob aplikaciji gnojevke ali gnojnice, so lahko tudi naslednji:

1. potrebno se je izogibati razvažanju, ko veter piha proti sosednjemu stanovanjskemu naselju;
2. v stanovanjskih naseljih se je dobro izogibati razvažanju ob vikendih in praznikih, ko bližnji stanovalci radi opravljajo rekreativne in druge dejavnosti na prostem, npr. piknik ... Če je le mogoče, je v prid dobrih medosedskih odnosov o nameravani aplikaciji priporočljivo obvestiti sosedu;
3. razvažanje je boljše v jutranjem času, ko se temperatura zraka prične dvigovati in zaradi vrtnčenja zraka pride do hitrega zmanjšanja intenzitete vonja. Aplikacija v zgodnjih večernih urah (to je čas, ko se gibanje zraka ob normalnih vremenskih pogojih zelo umiri) prispeva k večjemu zaznavanju vonja. Enostavno povedano, vrtnčast rahel veter zmanjšuje intenziteto vonja, vroče in soparno vreme pa jo povečuje;
4. koristno se je posluževati raz-

položljivih vremenskih informacij pred razvažanjem;

5. izkoristiti je potrebno prednosti naravnih vegetacijskih preprek, ki omilijo intenziteto vonja;

6. s pomočjo zasaditve iglavcev ali raznega grmičevja kot »vegetacijskega zračnega filtra« je možno vzpostaviti naravno bariero med kmetijskim področjem in urbanim naseljem in s tem tudi delno ublažiti intenziteto vonja;

7. inkorporacija gnojila v zelo kratkem času po aplikaciji na njivskih površinah je najboljša preventiva za preprečitev emisije glede vonja. Zmanjšanje možnosti za izhlapevanje tudi zmanjša emisijo s površja kmetijskega zemljišča.

Slovenija že drugo desetletje čaka na predpis v zvezi z določanjem obremenjenosti okolja z vonjem. Na voljo tudi ni podatkov o morebitnih izvedenih meritvah. V tujini merijo koncentracijo vonja z direktno olfaktometrično metodo, ki temelji na razmerju med psihološkimi in fizičnimi lastnostmi vonja. Izgleda tako, da zrak z določenim vonjem ujamejo v posebne PVC vreče in jih prenesejo v laboratorijsko analizo. Zrak speljejo preko »vohalne komandne plošče« do več ocenjevalcev, ki določajo prag, kjer je detekcija vonja še možna. Ne presojajo, ali je vonj šibek ali močan, dober ali slab, ampak samo poročajo o zaznavi vonja. V olfaktometru s svežim zrakom razredčijo vonj v različ-

nih razmerjih. Razmerje 1000 : 1 pomeni 1000 delov svežega zraka, pomešanih z 1 delom zraka z vonjem. Vsak ocenjevalec voha na treh izpustih. Dva izpusta sta s svežim zrakom, en izpust ima zrak z vonjem. Ugotoviti je potrebno, na katerem izpustu je mešanica z vonjem. Če se ne ugotovi pravilnega izpusta, se koncentracija poveča in postopek ponovi. Ko 50 % ocenjevalcev ugotovi pravilni izvor vonja, se testiranje konča in se statistično izračuna prag zaznavanja vonja. Višja številčna vrednost praga predstavlja večjo koncentracijo vonja.

Med indirektno metodo spada plinska kromatografija, ki ločuje mešanico plinov s pomočjo različnih absorbentov. Znanost razvija napravo z imenom elektronski nos, ki uporablja senzorje za določanje specifičnih plinov, plinski analizator pa izkorišča različno odzivnost na kemijske in fizikalne lastnosti posamezne mešanice plinov.

K temi, ki je iz leta v leto bolj aktualna, naj v razmislek dodam: razvažanje gnojevke na kmetijsko zemljišče ob starotrškem športnem igrišču le nekaj ur pred začetkom kresovanja ob prazniku dela res ni v nasprotju z veljavno zakonodajo, istočasno pa takšni in mnogi podobni primeri ne prispevajo k strpnosti in razumevanju dveh različnih segmentov (kmetijskega in urbanega), ki se zaradi majhnosti in razdrobljenosti našega prostora tako pogosto prepletata.

Borza znanja

**BORZA
ZNANJA**

SLOVENJ GRADEC
tel. 02 88 38 30

Člani Borze znanja Slovenj Gradec tokrat ponujajo:

- znanja nemškega jezika,
- znanja slepega tipkanja,
- znanja angleškega jezika,
- znanja matematike,
- znanja igranja na kitaro in klavir,
- znanja izdelave krpank (patchwork),

- znanja izdelave rešiljejev in vezenja,
- znanja izdelave nakita in lasnih okraskov ter
- znanja slikanja na tkanine.

Iščemo pa nove člane, ki bi lahko ponudili:

- znanja opremljanja in urejanja prostorov po metodi feng-shui

- računovodska znanja.

Za več informacij nas pokličite na telefonsko številko: **02/ 88 46 402**, veseli pa bomo tudi vašega obiska v Javnem zavodu MOCIS, Centru za izobraževanje odraslih na Partizanski 16 v Slovenj Gradcu (III. nadstropje Zdravstvenega doma Slovenj Gradec).

Milena Cigler Gregorc, inž. agr.

Slastne, rdeče, roke drhteče segajo ponje vse hrepeneče!

Ta sadež je navdihnil marsikateriga pisatelja ali pesnika, celo ljubezenski prizori v romanih ali filmih so povezani s tem sladkim sadežem. In kako ne bi bili! Aroma – sanjska, želja spomladanska, omama božanska ... saj, saj, sedaj pa na trdna tla! Od poezije ni bil še nihče sit!

Jagodnjak spada v družino rožnic (*Fragaria*). Njegova domovina je Evropa (končno ena – bodo rekli lokalno-evropski patrioti).

Poznamo vrtno plodove, ki so srednji veliki in velikaaaaaaanski in gozdne, ki so majceni, krhki, slastni, dišeči in težko dosegljivi, ker sta na preizkušnji vztrajnost in volja nabiralca.

Ob koncu zorenja se obojni sadeži napolnijo z rdečimi barvili, bogatimi s karotini, ki sadež varujejo pred celicam škodljivimi snovmi – bakterijami. Čreslovine v jagodah zavirajo vnetja in uničujejo bakterije. Jagode vsebujejo zelo veliko folne kisline (naj ponovim, da je pomembna pri rasti celic in nastajanju krvi), vitamina C

(imunski sistem) in kalija (znižanje količine vode v tkivih in previsok krvni tlak). Jagode zaradi vsebnosti obilice čreslovin lajšajo prebavne motnje. Krepijo kosti, lase in kožo, to pa zato, ker vsebujejo obilico mangana. Pri pomanjkanju mangana za presnovo pomembni encimi ne morejo delovati. Pride do utrujenosti, bolečin v sklepih, živčne razdražljivosti, in stresnih težav, kot je šumenje v ušesih.

Ko nabavljamo jagode, velja previdnost! Uvoženih kupujemo čim manj, saj so jih obdelovali s pesticidi, herbicidi, insekticidi, sredstvi za lepši videz in vzdržljivost pri transportu (smolami, voski) in kdo ve s čim še. Marsikdo, ki tako »obdelane« jagode je, dobi mehurjaste izpuščaje, zato jih nabirajte sami (če utegnete, seveda) in kupujte pri biološkem vrtnarju ali pa v trgovini z zdravo prehrano. Če pa že kupimo uvožene jagode, jih res temeljito operimo, da odstranimo strupene in škodljive snovi. Do alergijskih reakcij pride zaradi velike vsebnosti čreslovin v jagodi.

In sedaj h kulinariki: **jagodno mleko** (koktajl za otroke in odrasle)

Za 4 kozarce potrebuješ:
200 g svežih jagod
2 žlici sladkorja (po možnosti rjavega, neprečiščenega ali trsnega)
1 vrečko vanilijevega sladkorja
½ l mleka
Jagodam odtrgaj peclje in jih operi. Nareži jih na manjše koščke. Naloži jih na krožnik in zdrobi z vilicami ali v mešalniku. Jagodno kašo stresi v posodo. Dodaj sladkor, vanilijev sladkor, dodaj hladno mleko in stepaj ali zmešaj z mešalnikom!

Dober tek Vam želi Vaša sadjejedka in zeliščarka!

Gozdne jagode

Jagode gozdne in jutro deževno,
Koseski v žepu, prošnja v očeh,
saj ljubiti človeka menda ni greh,
ker sem dekle posebno, čeprav revno.

Prijatelj na smrt žalosten tam sam sedi,
potem se zlažem, da slučajno mimo
hodim, ker na poti sem v planino
in ob tej očitni izmišljotini se on smeji.

Saj lije kot iz škafe in le norec
lazi okoli v vremenu takem,
jaz zanj bi ven šla ob viharju vsakem.

Sicer pa rada grem teh par korakov,
saj je sonce posijalo iz oblakov,
ker se ljubi prijatelj zdaj spet smeji.

Milena Cigler Gregorc

Parkinsova bolezen

Metka MARKOVIĆ, dr. med., spec. spl. med.

Parkinsova bolezen spada v skupino t. i. **parkinsonskih sindromov**, ki jih lahko razdelimo na pravo **Parkinsovo bolezen** in na **Parkinsovi bolezn podobna stanja**. Skupne značilnosti obeh se kažejo v počasnosti in bornosti gibov. To je vidno že pri hoji, saj bolnik ne spremlja korakov z normalnimi zamahi rok, v situaciji, v kateri bi pričakovali čustven odziv, pa se mimika na obrazu ne spremeni. Pogostnost prave Parkinsonove bolezni je približno desetkrat večja od pogostnosti drugih parkinsonskih stanj. V

obeh primerih se bolezen pojavlja v starosti in s staranjem postaja še pogostejša. V Sloveniji je približno 3000 bolnikov, predvsem so to starejši; prizadetih je en odstotek ljudi, starejših od 65 let. Vzroki za nastanek bolezni niso popolnoma jasni. Pri njenem nastanku so pomembni genetski dejavniki in dejavniki okolja. Pesticidi v pitni vodi so samo eden od vzrokov, ki bi mogli vplivati na nastanek bolezni. Znaki Parkinsonove bolezni so se pojavili pri nekaterih uživalcih sintetičnih mamil. Pri genet-

skih dejavnikih gre predvsem za podedovano povečano občutljivost za nastanek bolezni. Bolezen se razvija počasi. Začne se skoraj neopazno po 50. letu starosti, vendar lahko zbolijo tudi mlajši, celo pred 20. letom starosti. Sami znaki bolezni se kažejo kot motnje gibanja. Svojci večkrat opazijo, da je z bolnikom nekaj narobe in ga na to opozorijo. Pogosto se pojavi značilno tresenje okončin, predvsem rok v mirovanju. Tresenje običajno preneha, ko bolnik postane aktiven z rokami, zato bolezen pri

dnevni opravih v začetku ni moteča. Kljub temu se bolniki tresenja okončin, ki se ob pozornosti in razburjenju poveča, zelo sramujejo. Še bolj moteča sta počasnost gibov in okorelost udov. Bolniki ugotovijo, da so počasni in nespretni pri finih opravih, npr. pri zapenjanju gumbov ali uporabi jedilnega pribora. Pisava postane bolj drobna, včasih se pomanjša že leta pred nastankom bolezni. Sprva se težave z gibanjem pojavijo samo na enem udu in se pozneje razširijo na druge okončine. Takšno nesimetrično prizadetost udov je

praviloma opaziti tudi pozneje, ko bolezen napreduje. Še pred začetkom gibalnih težav pa se utegne pojaviti tudi potrtost. Pešanje umskih sposobnosti ni zgodnja značilnost Parkinsonove bolezni. Bolniki so lahko videti otopeni, deloma na račun borne obrazne mimike, dejansko pa so mentalno bistri. Včasih se bolezen prične kot globoka nepojasnjena bolečina v kateri od okončin.

Ko bolezen napreduje, se spremeni telesna drža bolnikov. Pri hoji in stoji so v pasu sklonjeni naprej. Koraki postanejo kratki in podrsavajoči, ne morejo se obrniti na mestu in ko se pri hoji naenkrat ustavijo, ne morejo znova začeti koraka. Težave imajo pri premagovanju enostavnih ovir, zaradi česar se utegnejo zaustaviti pred odprtimi vrati in ne morejo več naprej. Na mestu stojijo kot vkopani, dokler jih kakšen zunanji dražljaj, npr. potisk spremljevalca, znova ne spravi v tek. Pojavijo se lahko še omedlevice, pri moških impotenca, motnje mokrenja in nestabilnost s padci. Skoraj stalni spremljevalec Parkinsonove bolezni je zaprtje. V pozni fazi bolezni se pojavi popuščanje

učinka zdravil, zato jih mora bolnik jemati v višjih odmerkih, kar pa utegne sprožiti halucinacije ali nehotene zvijajoče gibe telesa in okončin, imenovane zgbiki. Znaki napredovale bolezni se pojavijo šele nekaj let po začetku zdravljenja, in sicer pri različnih bolnikih različno, pri polovici bolnikov približno čez pet let. V napredovalem obdobju so bolniki zelo odvisni od pomoči svojcev, saj niso več sposobni skrbeti zase.

Diagnozo Parkinsonove bolezni ne moremo postaviti z laboratorijskimi ali drugimi preiskavami, ki so običajne pri nevrološkem pregledu. Temelj diagnoze je klinični pregled. Če je bolezen že dovolj razvita, diagnoze ni težko postaviti. Bolnik je rahlo sključen, roka mu potresuje, njegove mišice so otrdele, zato težko hodi, podrsava in ima poseben otrdel videz na obrazu.

Temeljno izhodišče pri zdravljenju izhaja iz spoznanja, da v možganih primanjkuje dopamina. Standard zdravljenja je predhodnik dopamina levodopa, ki se v možganih spremeni v dopamin. Pri nas so na voljo preparati stalevo, nakom in nadopar, ki zmanjšajo tresavico in

mišično okorelost, zaradi česar je gibanje lažje. Ljudem z blago obliko bolezni omogočijo, da spet pridobijo normalno raven dejavnosti, drugim, ki so že močno odvisni od tuje pomoči, pa omogočijo, da postanejo spet samostojnejši.

Kljub učinkovitosti zaenkrat nobeno zdravilo me more pozdraviti bolezni, ampak samo omili simptome in jih omeji. Zdravila najmočnejše učinkujejo prva leta, ko jih nevrolog uvede v terapijo. Potem delujejo vse krajši čas in po nekaj letih pride do izzvenevanja učinka. Nevrolog skuša najti najustreznejšo in optimalno terapijo, da ima bolnik čim manj zgbikov. Če je treba, predpiše zdravila še pogostejše, na dve ali tri ure, ali levodopi doda še kakšno novo zdravilo. Nujno pa je, da se vključijo v obravnavo še psihiater, delovni terapevt, fizioterapevt in dietetik. Celotno ekipo usklajuje t. i. parkinsonska sestra. Taka ekipa po angleškem vzoru deluje pri nas na Nevrološki kliniki v Ljubljani in je edina tovrstna v Vzhodni Evropi.

Zdravljenje s kirurgijo je šele v povojih, v Sloveniji poteka jo priprave na posege, kjer se v

možgane vgradi posebne stimulatorje.

Bolniki s Parkinsonovo boleznijo so v Sloveniji združeni v društvu, ki se imenuje Trepetlika in deluje že trinajst let. Sedež ima v Ljubljani, dejavnost pa je razširila se na Maribor, Celje in Novo Gorico. Vanjo so poleg bolnikov vključeni tudi svojci in bolniki z distonijo in Huntingtonovo boleznijo. Poleg združevanja ljudi s podobnimi zdravstvenimi težavami je glavni namen društva predvsem izobraževanje bolnikov in njihovih svojcev o novostih zdravljenja ter seznanjanje z načini lajšanja življenja bolnikov. Društvo nekajkrat letno izda glasilo **Trepetlika**, ki ga člani prejmejo brezplačno. Društvo je včlanjeno v **Evropsko zvezo bolnikov s Parkinsonovo boleznijo**. Poleg izletov in tradicionalnega prednovoletnega plesa za člane prirejajo hidrogimnastiko v bazenu.

Sedež društva Trepetlika je v Ljubljani, Šišenska 23.

Vse informacije so dostopne na številkah 01 5151 090 in 01 5151 091.

Alternativni naravni zdravilec

Samo Šavc

Znaki bolnikovih težav in zdravil so podobni

Od letošnjega februarja imajo na Prevaljah alternativnega zdravnika – homeopata, Borisa Wakounika. V svojo ordinacijo prihaja iz zamejskega Šmihela pri Pliberku. Izobrazbo naravnega zdravnika, ki je primerljiva z višjo izobrazbo, in linenco je pridobil v Berlinu. Ker Avstrija to dejavnost dovoljuje le zdravnikom, se je odločil prodreti na trg pri nas. Ocenjevati uspešnost dejavnosti v okolju je še prerano, za to bo potreben čas enega leta, meni. A veseli se vsakega uspešnega zdravljenja, ki obsega tako fizične kot tudi psihične težave otrok (npr. vedenjske motnje) in odraslih (agresivnost, pretirana žalost, zasvojenosti). K njemu prihajajo ljudje z obeh strani

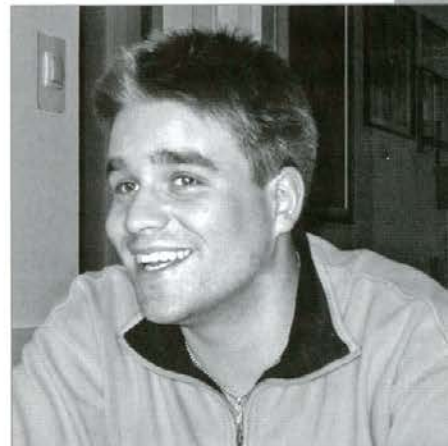
meje, več je otrok.

Tudi sam je imel v najstniških letih izkušnje s homeopatskim zdravljenjem in začelo ga je zanimati. Sedaj ugotavlja, da je bila izbira poklica prava, saj lahko reče, da je združil poklicno delo s konjičkom. Dejavnosti, ki jih izvaja, so homeopatija, Bachova cvetna terapija in masaže. Zdravila, s katerimi skuša pomagati, pa so iz naravnih sestavin in so brez stranskih učinkov. Gre za izvlečke zelišč (arnika, kamilica, lisičjak), minerale, polkovine, zdravila živalskega izvora in podobno. Osnovno načelo homeopatije je, da se podobno zdravi s podobnim. Zdravilo naj bo boleznijo in bolniku podobno. Primer: če čebula povzroča solzenje in nahod, lahko pri lajšanju nahodnih in alergijskih težav poma-

ga prav zdravilo iz čebule. Ali primer s telesno temperaturo, ki jo homeopat lahko zdravi s snovjo, ki bi temperaturo lahko povzročila. Značilno je tudi, da zdravi celotnega človeka, dušo in telo. Začne se z daljšim pogovorom (anamnezo); bolnik pove vse, kar mu leži na srcu, opiše težave, ki jih ima in način življenja. Po mesecu jemanja zdravil so že možni rezultati. Bachova cvetna terapija je podobna prejšnji, le da se tu uporablja mešanica več rastlinskih izvlečkov istočasno, izbor pa se naredi na osnovi značajskih lastnosti bolnika in zelišč. Masaži pa sta dvoji: za dobro počutje in za pregrevanje medenice, kadar gre za težave pri spolnosti.

V ponedeljkih med sedmo in osmo uro zvečer svetuje ljudem

brezplačno, sicer pa je potreben dogovor za terapijo. Prostore ima na Fari 51 pri Domu starostnikov, spletna stran za več informacij pa je www.zdravilec.com.

Boris Wakounig, terapevt naravnega zdravljenja iz zamejstva, je odprl prostore na tej strani meje, na Prevaljah.

Janez Bauer

Za mesec maj lahko rečemo, da pride pomlad na veliko v naše kraje. Vse cveti in dehti, drevesa se pokrivajo z zelenim plaščem in travniki so polni dehtečih rož. To je za naše

foto JR

čebele pogrnjena miza samih medenih dobrot.

V tem mesecu tisto reklo »priden kot čebela« res pride do izraza. Od prvih jutranjih žarkov pa do večernega mraka čebele letajo iz panja, obiskujejo cvet za cvetom in prinašajo medičino. Obenem prenašajo zrnca cvetnega prahu iz cveta na cvet in tako poskrbijo za opraševanje cvetov in s tem za večji pridelek. Strokovnjaki so ugotovili, da je vrednost, ki jo čebele naredijo z opraševanjem, kar desetkrat večja od prinesenega medu v panj. Pri tem imajo izredno vlogo prav čebele.

Sigurno razen čebel poznamo še druge opraševalce cvetja. To so muhe, metulji, ose, čmrli in ostale žuželke. Vse te žuželke letajo iz cveta na cvet in izkoriščenost takega opraševanja je majhna. Čebele to naredijo drugače. Že zjutraj ob prvih sončnih žarkih se iz panja odpravijo prve čebele oglednice. Ko se vrnejo v panj s svojim plesom in vonjem prinesenega nektarja, sporočijo vrstnicam, kje je paša in kakšna je. Tja se nato

odpravijo vse čebele nabiralke in nabirajo cvetni prah in medičino samo iz ene vrste cvetov. Zato je opraševnost cvetov, ki jih obiskujejo čebele, veliko večja kot pa pri ostalih žuželkah. V tem je vrednost čebelje družine in tu pride do izraza enakomerna poseljenost pokrajine s čebeljimi družinami. Ob pomanjkanju čebel se opraševnost rastlin in s tem tudi pridelek zelo zmanjšata. Zato v velikih plantažnih nasadih lastniki že sklepajo pogodbe s čebelarji o dovozu čebel v plantaže cvetnega drevja in jagodičevja. Seveda to tudi plačajo, tako da se nekateri čebelarji v ZDA in Kanadi preživljajo izključno samo s tem. Na tri do štiri različne paše pripeljejo svoje čebele. Od jagod, do marelic, breskev, jabolk, pa do brusnic, robid, malin in tistih debelih kanadskih borovnic. Vsega tega ne bi bilo, če ne bi bile prisotne čebele s svojim prirojenim nagonom po opraševanju. Tudi pri nas se vsak dan bolj zavedamo pomembnosti čebel v kmetijskem prostoru in zato moramo še na-

prej skrbeti za vse čebelarje in tiste majhne čebelnjake, ki so posejani po naši deželici.

Ko smo že pri opraševanju, lahko vidite, da v tem mesecu čebele v panj prinesejo ogromne količine cvetnega prahu. Na leto ga za lasten razvoj porabijo do 40 kg. Sedaj, ko so donosi cvetnega prahu veliki, ni nič narobe, če ga čebelar kakšen kilogram tudi odvzame. Koristno in zdravilno delovanje cvetnega prahu je že dolgo znano in povpraševanje po njem je vsak dan večje. Zato se napotite do svojega čebelarja in si že sedaj rezervirajte cvetni prah. Prav vam bo prišel jeseni za dvig splošne odpornosti in za lažje premagovanje prehlada. Konec meseca pa že lahko zamedim smreka, ki je v naših krajih najbolj izdatna paša. Naš smrekov med je po kvaliteti v samem svetovnem vrhu. Vsak čebelar vam bo s ponosom natočil v kozarec domač smrekov ali cvetlični med vrhunske kvalitete, ki so ga prinesle naše čebele.

Borelioza (LYME BORRELIOSIS)

Martina Sušec, dr. vet. med. VP Slovenj Gradec

Lymska borelioza je bolezen, ki jo povzroča spiroheta *Borrelia burgdorferi*. Povzročitelj se prenaša z ugrizom okuženega klopa.

V Sloveniji živijo klopi vrste *Ixodes ricinus*, ki postanejo aktivni predvsem v spomladanskih mesecih, ko se dvigneta zunanja temperatura in vlaga.

Za okužbo so dovzetni ljudje, psi, mačke, konji in krave, najpogosteje pa zbolijo ljudje in psi.

Bolezniški znaki pri človeku

Obolenje poteka v treh stadijih: kožna ter živčna oblika in spremembe na sklepih. Bolezen se začne s kožnimi spremembami približno 10 do 14 dni po ugrizu. Kožna lezija je najprej rdeča, potem začne v sredini bledeti, robovi ostanejo rdeči in se lahko tudi širijo. Spremembo zato imenujemo tudi erythema migrans. Kožne spremembe spremljajo slabost, zvišana temperatura, glavobol, bolečine v mišicah in sklepih. Po določenem času lahko kožni madeži izginejo in če ne ukrepamo pravočasno, pride do kroničnih sprememb. Po raziskavah sodeč, je stopnja obolenja odvisna od tega, kako dolgo je klop prisenan. Zelo pomembno je, da ga čim prej in pravilno odstranimo (s

kleščami za klope zavrtimo v nasprotni smeri urinega kazalca).

Diagnostika poteka na podlagi zelo izrazitih kliničnih sprememb na koži, dopolnimo pa jo s serološko preiskavo krvi.

Zadnjih nekaj let obstaja na slovenskem tržišču tudi zaščitno cepivo proti boreliozni za pse. Vsekakor pa so zelo učinkoviti in praktično nepogrešljivi preparati, ki so namenjeni zatiranju in preprečevanju bolhavosti in klopavosti (frontline, advantix) ter zdravljenju alergijskih dermatitisov.

90 let Helene Mori, najstarejše krajanke Gaberk pri Šoštanju

Mihaela Kotnik

Čas, ta neusmiljeni spremljevalec življenja teče in se nikoli ne ustavi. Ko obhajamo kakšno pomembno obletnico, svojo ali pa od kakšnega znanca, prijatelja ali sovaščana, se nam nehote v spominu zvrstijo tudi dogodki iz življenja te osebe. Najprej se vedno spomnimo lepih in veselih dogodkov in le najbolj težkih življenjskih preizkušenj. Dosti nam ostane skrito za vedno, le v pogovorih se nam včasih razkrijejo zgodbe, vesele pa tudi trpke, polne raznih spominov na otroštvo in mladost. Pravijo, da vsak človek doživi toliko stvari v življenju, da bi lahko napisali cel roman o njem, posebno pa še, če učka 90 let starosti, kot jih je naša sokrajanka Helena Mori.

Odbor Rdečega križa iz Gaberk jo je obiskal ravno na njen rojstni dan, 4. aprila, ko je Helena praznovala častitljivih 90 let življenja.

Helena Kotnik, poročena Mori, se je rodila leta 1915 v Spodnjem Razborju pri Rihtarju. V družini Kotnikovih se je rodilo šest fantov in štiri dekleta. Od desetih otrok živi samo še Helena.

Svoja otroška leta je preživela kot varuška, pozneje pa, ko je odraščala, je bila dekla na večjih kmetijah. V osnovno šolo je hodila v Razbor in jo končala z odličnim uspehom. Po osnovni

šoli bi se bila rada šla učiti za šiviljo, pa pri hiši ni bilo denarja za nadaljnje šolanje, zato si je Helena služila denar z dninami po kmetih kot dekla. Kmalu se je zaljubila v fanta iz Gaberk, Karla Morija, sedaj po domače Ložnika. Močna ljubezen ju je 8. maja leta 1938 pripeljala pred oltar. Čez dobre tri mesece po poroki se jima je rodil sin Franci, pozneje pa še hči Angela in sin Ivan, ki je kmalu umrl. Njeno življenje je bilo težko. Z močnem sta se morala večkrat seliti od Ložnika na Pristavo k Velunšku, dokler si nista leta 1944 kupila kmetije na Plešivcu. Z veseljem sta kmetovala in po svojih močeh urejala domačijo. Otroka sta odraščala, sin Franc se je zaposlil v rudniku Velenje in si ustvaril družino. V Gaberkah sta si z ženo Rezko kupila zemljo in zgradila hišo. Tudi hči Angelca se je poročila na kmetijo in odšla od doma. Helena in mož Karel pa sta kmetovala vse do njegove smrti leta 1983, ko je kmetijo prevzel sin Franc z ženo Rezko in gospodaril kar 22 let. Po tem sta kmetijo prevzela Helenina vnuka Branko in Janko.

Helena ima pet vnukov in devet pravnukov. Jesen življenja sedaj preživlja pri sinu Franciju in snahi Rezki, ki ji lepšata dneve in nudita vse, kar potrebuje za življenje. Ima lepo

urejeno sobico, kjer večino časa preživi ob gledanju televizije. Pravi, da jo noge več ne ubogajo tako kot nekoč, ko je bila še mlada. Morala je veliko klečati na kolenih, ko je plela plevel na njivah. Njen obraz je še skoraj mlad, brez gubic. Spomni se marsičesa, tudi obeh svetovnih vojn, ki sta se jih udeležila njen oče in brat. Rada pokaže slike iz albuma svojega življenja.

Helena je dobra sogovornica. Ima še eno željo, in sicer, da bi ji služilo zdravje vsaj tako kot doslej.

Zahvalila se nam je za iskrene želje; še posebej se zahvaljuje sinu Franciju in njegovi ženi

Rezki za tople dom in vso pomoč pri negi.

*Mama, kako lepa in mila
je ta beseda,
čeprav se v življenju nobeden
tega ne zaveda,
ko mama toplo roko ti poda,
takrat začutiš dobroto
zlatega srca.*

*Mama, čeprav skromno
si živela,
želim ti,
da bi še vrsto let z nami
ti živela.*

Helena, še na mnoga leta!

Materna Helena s snaho in sinom Francem ter člani Odbora RK Gaberke na njen rojstni dan.

Vse se menja, vse se spremeni, a prijateljstvo med nami naj ostane in živi vse do konca naših dni!

Jože Logar

Marija Večko, rojena 21. januarja 1925, letos praznuje osemdeset let, visok jubilej, h kateremu ji čestitamo tudi mi, njeni bivši sodelavci, upokojeni koroški gozdarji.

Naša Mlinarčičeva Micka, kakor jo kličemo po domače, doma iz Kotelj, Brdinje 73, je bila vsa delovna leta zaposlena na gozdni upravi Ravne. Že leta 1948 se je kot gozdna delavka

zaposlila na gozdnogojitvenih delih, predvsem v drevesnicah in pogozdovanju takratnih golosekov, frat, ki so na območju Uršlje gore zavzemale kar 30 % gozdnih površin.

Leta 1970 je bila zaradi fizično prenapornih gozdarskih del premeščena in je do leta 1980, ko se je redno upokojila, pospravljala pisarne.

Žal ji je po desetih letih upoko-

jitve ponagajalo zdravje. Postala je invalid. K sreči ji je hčerka Micka v stalno pomoč. Hvala ji! Draga Micka, hvala ti za vse, kar si dobrega storila za naše lepe uršljogorske gozdove; želimo si še naprej dobrih, prijateljskih odnosov.

Želimo ti mnogo sončnih in srečnih dni v objemu tvojih najbližjih.

Marija Večko – 80 let

Prvi zbornik Koroškega društva računovodij, finančnikov in revizorjev

Franček Lasbaher, prof

V Slovenski enciklopediji je prikazanih 22 različnih društev, vendar računovodskega ali knjigovodskega med njimi ni (osnovno geslo Društvo, ES 2/1988), kar pomeni, da so zadnja društva publicistično doslej premalo opozarjala nase. Slovenjegraško-dravograjsko takšno društvo je najbrž med prvimi v Sloveniji pričelo odpravljati to praznino s tem, da je v letu 2004 pripravilo jubilejni zbornik Društvo računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenj Gradec – Dravograd 1964 – 2004. Očitno je za to poskrbela predvsem mag. Milka Urbanc, ki ji od 72 v knjigi pripada kar okrog 60 strani. Tehnična podoba (večbarvni tisk, odličen papir, domiselno oblikovanje) knjige je izdajatelju nedvomno lahko v ponos, pa tudi po vsebinski plati se v njej najde veliko spodbud za vsakogar, ki se bo loteval podobnega dela recimo že za nič več zelo odmaknjenega društvenega Abrahama. Če pomislimo na širšo odzivnost, ki si jo takšni tiskarski zares zaslužijo, pa moramo ugotoviti, da je zanjo uredniški odbor (prof. Milka Urbanc v njem nastopa tudi kot odgovorna in glavna urednica) naredil vsaj toliko premalo, kolikor jo zagotavlja kataložni vpis v eni ali drugi slovenski univerzitetni knjižnici, ki ga žal v našem zborniku iščemo zaman. Osnovna naloga takšnega vpisa je namreč povezava s svetovno mrežo pomembnih knjižnic in s pregledom strokovnih gesel po temeljnih vsebinskih področjih knjigotiskov, kar je tu pač zamujeno.

Sicer nepopolno kazalo navaja tehten razpored gradiva v 12 poglavij z dokaj številnimi podpoglavji, nepopolno pa je zaradi tega, ker ne vključuje prvih 14 strani knjige. Nenačrtovani so ostali uredniška spremna beseda, nagovor predsednice društva Marije Bricman, jubilejni zapis predsednika zveze sorodnih društev univerzitetnega prof. dr. Stanka Koželja,

čestitke župana Mestne občine Slovenj Gradec Matjaža Zanoškarja, dravograjske županje Marijane Cigalove in župana Občine Mislinja Viktorja Robnika. Ostali prispevki so v kazalu navedeni z naslovi, izostali pa so vedno dobrodošli navedki piscev posameznih prispevkov. Marsikje bomo morali pogrešati še kakšne podatke, tako npr. že na 2. str. ni zapisano, kdaj je bila društvu dodeljena zlata značka zadevne jugoslovanske zveze. Str. 3. pripada urednici Milki Urbanc, ki zbornik posveča v naslovu navedeni 40. obletnici in nam strnjeno oriše njegovo vsebino, gotovo pa si bralci z njo delimo prepričanje, da društvenikom prinaša zanimivo čtivo, vsem drugim pa vsaj kamenček v zgodovinski mozaik naših krajev in ljudi. Vsekakor pa bi bila ta zgodovina precej nazornejša, ko bi bile dokaj številne in vedno lepe slike dosledneje opremljene s pojasnili 'kdo, kaj, kje, kdaj', ki bodo z vidika prihodnosti čedalje bolj potrebna celo domačinom, že zdaj pa bi bila nujna vsem tistim, ki naše društvo in Slovenj Gradec manj poznajo. No, društveni zgodovinarji se bodo najprej nujno morali uskladiti med seboj. Iz naslova in praktično vseh slavnih zapisov je razvidno, da je društvo v letu 2004 praznovalo 40-letnico ustanovitve, na str. 18 pa nas ob tem urednica preseneti z upoštevanja vrednim podatkom, da zametki društvene dejavnosti segajo v leto 1953 in da je bilo sorodno društvo z enako delovno vsebino registrirano leta 1954. Že leta 1958 je v Slovenj Gradcu nastala sekcija knjigovodij in se takoj povezala s takšnim slovenskim združenjem. Gotovo so torej vsebinske dejavnosti v takšni ali drugačni obliki potekale bolj ali manj nadaljevano, kar je zame na osnovi pridobljenih izkušenj iz šolske zgodovine pač dovolj, da začetek dejavnosti ne glede na njihove žigosane potrditve štejem od prvih nji-

hovich zaznavnih oblik. Kaj vse to pomeni in spodbuja, bo treba seveda dognati in uskladiti, saj iste letnice v omenjenem zapisu navaja tudi predsednica društva, nobenega razloga pa ne vidim, da bi se morali kazati mlajše, kadar imamo dejansko opraviti s častitljivejšo zgodovino, ne pa šele od leta 1964, ko je bila izstavljena odločba o preimenovanju v Društvo knjigovodij Slovenj Gradec, ki je bilo v letu 1968 razširjeno še na občino Dravograd. Po razdelitvi enotne slovenjegraške občine v Mestno občino in v Občino Mislinja leta 1995 pa bi kazalo ime dopolniti še s tem dodatnim upoštevanjem.

Mag. Urbanclova je v zbornik vsekakor vložila veliko svojega zahtevnega in nedvomno tudi uspešnega dela. Njen namen je gotovo bil dosežen v več kot zadovoljivem obsegu in ob tem ji tudi vsa pripoved o nastanku in razvoju društva teče gladko, tako da ji bralec zaradi številnih vpletenih zanimivosti rade volje sledi. Je pa škoda, ker premalo upošteva neke zapisane lastne misli, da so društvo zares ljudje, ki ga sestavljajo, ki jih torej večkrat kaže zapisati tudi z imenom, kar pogrešamo zlasti v uvodnih vsebinskih razdelkih (Vloga in pomen društva, Kratek zgodovinski oris). Zelo smotno pa je v tem delu vključila dokumentarno gradivo, med katerim se najde več dokazil o zgodnjih oblikah društvene dejavnosti že v letih 1953 in 1954, še vedno veljavna načela o organizaciji in delovanju društva pa si lahko preberemo v podrobnih Pravilih iz leta 1997. Nadalje se je dotaknila dolgotrajnega prizadevanja za pridobitev lastnih delovnih prostorov, kar jim je v splošno zadovoljitev uspelo na Francetovi cesti leta 1994. V 4. poglavju nam prikaže gibanje članstva v 41 letih od 1964 do 1994. Leta 1988 jih je bilo največ, 756 (od teh skoraj desetina moških), najmanj leta 1999, le še 425 (med njimi 55 moških),

v zadnjih letih pa se število vsaj skromno spet nekoliko povečuje. Če smo si malo prej želeli več imen, pa je 5. poglavje Organi društva sestavljeno predvsem iz njih. Doslej se je zvrstilo 14 predsednikov; prvi dve leti je društvu predsedoval Miha Savinek. Navajam še nekaj tistih z več kot enoletnim stažem: Poldka Bezljaj 1967–71, Milica Roner 1972–73, 1976–80, Maks Jaš 1974–75, Ivan Uršej 1984, 1991, Angelca Vrtnjak 1985, 1990. Izrednega zaupanja je očitno deležna Marija Bricman s predsednikovanjem leta 1989 in vseskozi od leta 1992. Sledijo navedki o vseh dosedanjih podpredsednikih, tajnikih in blagajnikih ter članih drugih organov (nadzorni odbor, disciplinska komisija) vse do tistih, izvoljenih za mandat do leta 2004, skupaj s sekcijo upokojencev, ustanovljeno leta 1989 (njeni doslednji predsednici Milica Roner in Dragica Vižintin).

Prav gotovo je eno temeljnih poglavij 6. Dejavnost izobraževanja. V vsem gradivu se vidi, da je to, jasno upravičeno, temeljna skrb društva za svoje člane, na več mestih utemeljena z veliko strokovno odgovornostjo članstva za pošteno in razvidno delo finančno-računovodskih in knjigovodskih delavcev vseh ravni. Nenehno dopolnjevanje in pogosto povsem spremenjenje zadevni predpisi zlasti ob prehodu v samostojno slovensko državno ureditev so terjali izjemno veliko dodatnih nalog, ki jih brez zahtevnih študijsko pretehtanih oblik dela, usvojenih kvečjemu s poglobljenim strokovnim usposabljanjem, ne bi mogli opraviti. Vestno voden seznam seminarjev, tečajev, predavanj in posvetovanj ter debatnih sestankov in društvenih inštruktaž (gre za posebno individualno lastno obliko usposabljanja, s katero so najizvedenejši društveniki pomagali manj izkušenim) je s skupno 217 oblikami ob vsem tem zavirljivo obsežen in zgolj

v obdobju lastne države, od 1991 do 2003, se jih je že nabralo 74 oziroma nadpovprečno velik delež. Skozi celotno obdobje so jih (so)izvajali najvidnejši slovenski strokovnjaki, v veliki meri pa tudi najboljši člani društva, od katerih bi si večina prav tako zaslužila imensko omembo. Dodan je krajši spisek poučnih strokovnih potovanj po domovini (teh je večina) in tujini (München 1970).

Posebno omembo si zasluži sklepni razdelek tega poglavja Izobraževanje za pridobivanje šolske izobrazbe, sprva v sodelovanju s slovenjegraško ekonomsko šolo, pozneje pa si je društvo pridobilo celo verifikacijo šolskega ministrstva za lastni izobraževalni oddelek (torej za svojo ekonomsko šolo!) za šolanje računovodskih

delavcev, ki so se zanj požrtvovalno trudili ob rednem delu v službi. Spet sem kaj pogrešal, recimo vsaj podatek, koliko od vpisanih zaposlenih je bilo pri tem tako uspešnih, da so si v resnici pridobili željeno stopnjo dodatne strokovne izobrazbe. Precej strokovnih delovnih vsebin najdemo še v poglavju Društvene prireditve, zlasti na vsakoletnih študijskih potovanjih po domovini in tujini ter na obiskih koroških delovnih organizacij in na meddruštvenih srečanjih. Posebno poglavje avtorica namenja še sodelovanju z republiško zvezo računovodij, finančnikov in revizorjev ter drugimi društvi in ustanovami, svoj zares pomemben delež knjige pa končuje z vzorno imensko preglednico številnih priznanj, nagrad in zahval članom vse od prvih

v letu 1968. Spodbudna posebnost v državnem merilu so nagrade najboljšim maturantom ekonomske šole Slovenj Gradec, prvič podeljene leta 1977, ki jih je od takrat prejelo že skoraj sto nagrajencev. Milka Urbanclova svoj pomemben delež zbornika končuje z navedkom dveh častnih članic (Marija Bricman in Poldka Bezljaj) ter s preglednico društvenih priznanj državni zvezi in šestim drugim društvom ter devetim svojim članom ob 40. obletnici svojega delovanja.

Zbornik so v sklepnem poglavju Prispevki in spomini članov obogatili Poldka Bezljaj (Našo organizacijo so rodile potrebe, nuja in stiske), Alfonz Nabržnik (Od računovodje do veleposlanika), Milica Roner (Moji spomini na članstvo v DRFR Slovenj Gradec – Dravo-

grad), Slavica Serušnik (Meddruštvena srečanja, kot se jih spominjam), Stanko Tovšak (Naše in moje društvo), Ljudmila Urbanc (Spomini živijo), Dragica Vižintin (Delo sekcije upokojenih članov društva) ter Angelca Vrtnjak (Ob 40. obletnici obstoja društva).

Nekaj pomanjkljivosti, ki se jim kaže pri nadaljnjem delu izogniti, je že bilo navedenih, dodati pa jim je treba še precej številne slovnične in pravopisne napake, ki nedvomno zmanjšujejo lepe vtise bralca nad celotnim zbornikom. Nekateri slike so ostale brez podpisov, omembo bi si zaslužili tudi njihovi fotografi. A vse te pripombe naj ne zmanjšujejo celostne vrednosti zbornika, ki jo vidimo tako v njegovem tehtnem dokumentacijskem kakor tudi zgodovinskem pomenu.

V galeriji ŠTIBLC je pripravil razstavo naše Koroške list Ciril Horjak

Martina Cigler

V Mežici v galeriji Štiblc je dne 1. aprila letos predstavil razstavo svojih stripovskih zgodb mlad študent Akademije likovnih umetnosti v Ljubljani – Ciril Horjak. Zgodbe je pripravil posebej za kraje, v katerih je razstavljal in ne bodo natisnjene, zato so še toliko bolj vredne ogleda. In sicer so to zgodbe iz Kranja, Železnikov, Raven in Furlanije – Julijske krajine, tematika pa se nanaša na kakšnega od žgočih krajevnih problemov.

V vseh zgodbah sta glavna lika mišek, imenovan Mišima, ter on. V stari škodi se vozita po cestah mimo mest in vasi in vedno se jima zgodi kaj zanimivega. V resničnem življenju pa dobi podoba Mišime njegov prijatelj in sodelavec kipar Matej Turnšek, s katerim sodelujeta že več let in eden takšnih skupnih projektov se imenuje Mostovi. Projekt je nastal kot produkt njunega dela v Srbiji, ko sta tam obiskala pet najbolj znanih srbskih avtorjev, s katerimi bodo zasnovali skupno

zgodb.

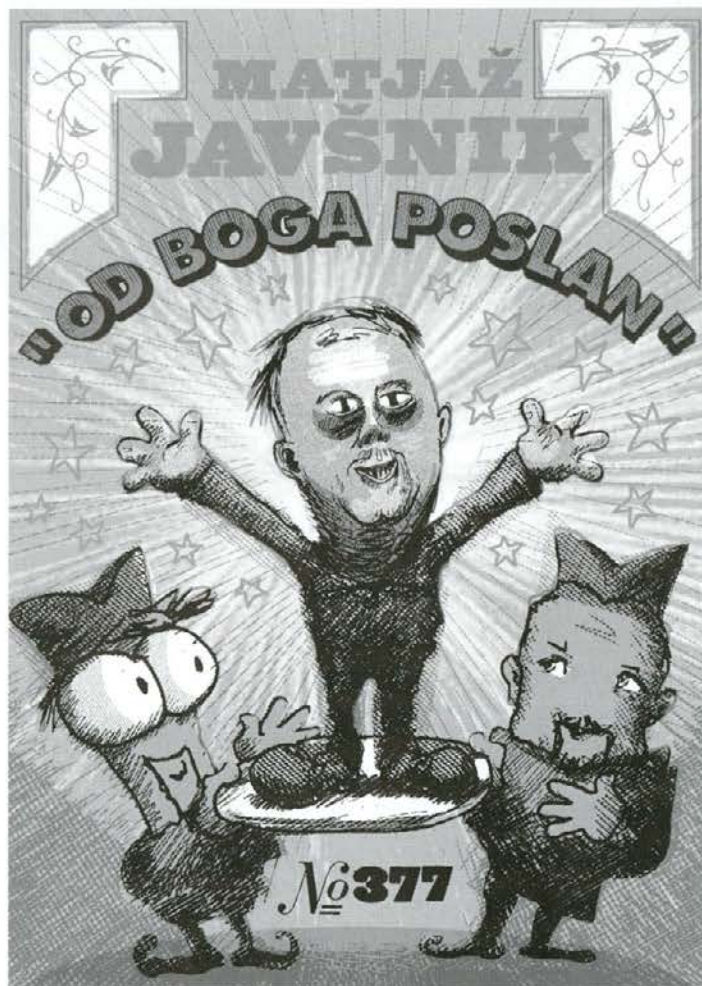
Na otvoritvi nam je predstavil tudi svoj stripovski album Ride, v katerem se z Mišimo vozita od Ljubljane do Raven na Koroškem.

Ciril in Matej pa sta nam popestrila tudi večer ob zaključku razstave 22. aprila, ko sta nas s pomočjo diapozitivov popeljala po njunem popotovanju po Srbiji in nas seznanila z nastajanjem Mostov.

Kot gosta je Ciril pripeljal še igralca Matjaža Javšnika, ki nas je nasmejal s svojo monodramo Od boga poslan.

Cirila so »ride« in cesta, kar prehitro popeljale nazaj v Ljubljano, kjer živi in dela, mi pa smo lahko veseli, da se kljub »blišču mestnega življenja«, ki večino mladih ljudi odpelje stran, naši rojaki vračajo in pripomorejo k ohranjanju kulturne scene v naših lepih podeželskih krajih.

Igralec Matjaž Javšnik,
risar stripov Ciril Horjak in
kipar Matej Turnšek

Spomini Janeza Žmavca

Besedilo in fotografije: Stanko Hovnik

V knjižnici Ksaverja Meška Slovenj Gradec je dne 22. aprila 2005 Janez Žmavc predstavil knjigo svojih spominov Otok Walcheren, ki je izšla pri založbi Cerdonis v sodelovanju z Zavodom za kulturo Šoštanj. Pogovor o knjigi je vodil profesor Andrej Makuc, sodelovali pa so avtor Janez Žmavc, Kajetan Čop, direktor Zavoda za kulturo Šoštanj, mag. Andrej Golob,

direktor založbe Cerdonis, ter urednik Blaž Prapotnik. Janez Žmavc je bil rojen 6. oktobra 1924 v Šoštanju. Gimnazijo je obiskoval v Celju in maturiral po vojni, kajti kot sedemnajstletnik so ga vpo-klicali v RAD, državno delovno službo, od tam pa mobilizirali v nemško vojsko. Med leti 1948 in 1952 je študiral dramaturgijo na igralski akademiji, bil

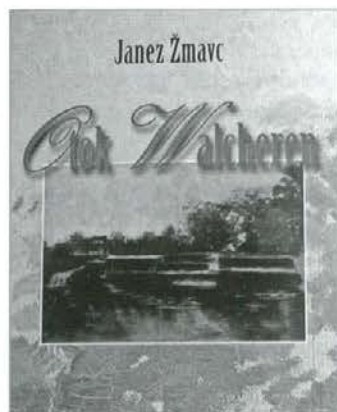
za tem dve leti dramaturg na igralski akademiji, nato dve leti v Prešernovem gledališču v Kranju, delal pet let v Študijski knjižnici v Celju, za tem pa od leta 1961 do upokojitve 1990 v celjskem gledališču. Pisal je in svoja prva dela objavljaj v dijaškem listu celjske gimnazije, kot dramaturg je svoje razprave in članke objavljaj v gledaliških listih, ustvarjalni vrh je dosegel kot dramatik v delih za otroke in mladino, dotaknil pa se je še številnih drugih tem.

Janez Žmavc, slovenski pisatelj in dramatik, šoštanjski rojak, je v svojem enainosemdesetem letu dokončal zanimivo knjigo spominov z naslovom Otok Walcheren in s podnaslovom Spomini iz mojega Šoštanja. Zapis sežejo v dvajseta leta prejšnjega stoletja in dajejo ver- no sliko predvojnega Šoštanja, popišejo dogajanja zlasti v prvih letih druge svetovne vojne, ko je avtor pisal zasebni dnevnik, živo so opisana srečanja s sorodniki, tudi s pesnikom Kajuhom. Posebno poglavje zajema mobilizacija v nemško vojsko, ujetništvo, popisano je

posredovanje strateških podatkov o utrjenem otoku Walcheren zaveznikom ... Zapiski so zbrani tudi iz dnevnika v času avtorjevega bivanja v prekomorski bazi jugoslovanske vojske v Leigh-on-Sea. Memoarsko literaturo bogatijo poetični zapisi, avtorjevi verzi in zanimivi podatki. V zadnjem delu je objavljen tudi samostojni cikel Žmavceve poezije

Avtor knjige Janez Žmavc (levo) in profesor Andrej Makuc (desno)

Naslovna stran

iz obdobja 1946–1948. Knjiga je opremljena s črno-belimi reprodukcijami starih grafik in razglednic Šoštanja.

Bogdan Borčič - Dachauski cikel

Besedilo in fotografije: Stanko Hovnik

V Koroški galeriji likovnih umetnosti so dne 23. aprila 2005 odprli razstavo akademika, profesorja Bogdana Borčiča z naslovom Dachauski cikel. Slikar in grafik Bogdan Borčič, letošnji Prešernov nagrajenec, se je med drugo svetovno vojno priključil odporiškem gibanju. Po izdaji slovenskih kolaboracionistov je bil še kot dijak deportiran v koncentracijsko taborišče. Ti dogodki so ga globoko zaznamovali in šele mnoga leta po teh travmah je dovolil, da so se spomini izživel v njegovih delih. Tako je ob šestdesetletnici osvoboditve koncentracijskega taborišča Dachau, aprila 1945, predstavil svoj Dachauski ciklus. V njem so slike, nastale

v zadnjih letih, ki predstavljajo formalno in vsebinsko nadgradnjo njegovega dosedanjega dela. Izhaja iz cikla Vrat, ki ga je začel v devetdesetih letih prejšnjega stoletja in prinaša svež pogled na kompozicijo slike ter na tradicionalno abstraktno monohromno polje slike vnaša nove elemente s povsem jasnimi konotacijami. Na primer številke grobov, ki se pojavljajo na sliki kot 'object trouves'. Tem novejšim delom je dodal nekaj starejših slik in grafik, saj je ta tematika v njegovem delu vedno znova prodirala na dan. Ciklus slik je bil lani maja na

Župan Mestne občine Slovenj Gradec čestita slikarju in grafiku Bogdanu Borčiču.

Z leve: Nada Zoran – predstavnica Ministrstva za kulturo, Anton Gortnar – predstavnik mednarodnega domačega komiteja za Slovenijo, Bogdan Borčič, Mielna Zlatar – v. d. direktorja Galerije likovnih umetnosti Slovenj Gradec.

ogled v razstavišču muzeja v koncentracijskem taborišču v Dachau.

Ob otvoritvi v Slovenj Gradcu sta kot gosta spregovorila tudi dr. Barbara Distel, direktorica spominskega muzeja koncentracijskega taborišča Dachau, in Anton Gortnar.

Bogdan Borčič je v slikah iz leta 2004 ostal zvest svoji dosedanjni likovni poetiki in izrazu. V slikah je možno le bežno zaznati ali zaslutiti predmete, ki so prešli mnoge transfiguracije in jih lahko izluščimo iz likov, podanih v slikovnem polju. Ena najbolj pretresljivih je prav gotovo slika št. 91324, to je številka, ki je bila dodeljena slikarju v taborišču in jo lahko beremo kot simbol popolnega razčlovečenja posameznika v stroju vojne.

Jezikovne drobtinice: odvisniki

Marta Krejan, prof.

Verjetno so marsikomu povzročali preglavice, ti odvisniki. In verjetno se tudi zdaj kateri od bralcev prijemlje za glavo, češ kaj se dogaja s tem Viharnikom, da objavlja take stvari! Pa so v resnici kar zanimive in dobro si je občasno osveži-

ti spomin nanje. Dajmo malce pogledati, kako je že s tem.

Stavek je enota jezikovnega sporočila, sestavljena iz besed (natančneje: skladenjska enota, sestavljena iz besed, zbranih okrog osebne glagolske oblike ali kake

druge besedne vrste). Poved je najmanjša samostojna enota sporočila, ki je lahko že sama sporočilo, in sicer je lahko enostavna ali pa večstavčna. Glede na razmerja med stavki v večstavčni povedi govorimo o priredju, soledju in podredju. Pri podredju pa seveda

igrajo pomembno vlogo odvisniki (torej stavki, ki so odvisni od glavnega stavka). O tem, kako vse so lahko zložene povedi, tokrat ne bomo razpredali, pač pa si bomo na kratko osvežili spomin, katere odvisnike v glavnem poznamo.

ODVISNIK	VPRAŠALNICA	VEZNIKI	PRIMERI (vse povedi so dvostavčne)
Osebkov	Kdo ali kaj?	ali, da, kdo, kdor, kar, ki ...	Kdor je bolan, potrebuje zdravlilo. Zdelo se mi je, da se udara pot. Zanima me, ali/če si se odločil. Vidi se, kdo je dober. Umrli so že vsi, ki sem jih imel rad. Presenetilo me je, kar sem videl.
Predmetni	Koga ali česa? Komu ali čemu? Koga ali kaj?	da, ali/če, kaj, kogar, kar, kod ...	Povedal sem mu, da ne dela prav. Rad bi vedel, ali/če ste vsi tega mnenja. Rad bi vedel, kaj hoče. Kogar se bojiš, tega imaš lahko rad. Stori, kar ti velewa vest. Vprašal me je, kod se gre na postajo.
Krajevni	Kam, kje, kod?	kjer, kamor, koder, od koder ...	Kjer so bile razvaline gradu, je zrased hotel. Odšel bom tja, kamor me bo nesla pot. Koder je hodil, povsod so ga sprejeli. Prihaja od tam, od koder je njegov oče.
Časovni	Kdaj, do kdaj, od kdaj?	ko, kadar, dokler, kar, medtem ko ...	Medtem ko je on razlagal, je napisala pesmico. Oglasim se pri vas, ko bo večer. Kadar mačke ni doma, miši plešejo. Počakaj, dokler ne pojem. Kar je poročena, je vsa druga.
Načinovni	Kako, na kakšen način?	ne da, kakor, ko da ...	Padel je, kakor je bil dolg in širok. Vstopil je, ne da bi pozdravil. Riše, ko da je ustvarjen za to.
Vzročni	Zakaj?	ker ...	Ker je zbolel, ni prišel na koncert. Reke so narasle, ker je dolgo deževalo.
Prilastkov	Kakšen, kateri, čigav?	ki, kateri, kaj, kot, kakor ...	Film, o katerem sem ti pripovedoval, je že na sporedu. Kamen leži pod lipo, ki je kašata. Misel na to, kaj naj stori, mu ni dala spati. To je človek, kakor jih je malo. Imel sem občutek, kot bi se pogrezal.
Namerni	Čemu, s kakšnim namenom?	da, da bi ...	Pridem, da ti povem veselo novico. Človek ne živi za to, da bi jedel.
Pogojni	Pod katerim pogojem?	če, ako, ko ...	Če bi znal peti, bi vam zapel. Ako bi to tedaj vedel, ne bi hodil tja. Ko bi molčal, bi bilo vse prav.
Dopustni	Kljub čemu?	čeprav, četudi, dasi ...	Odšel je, čeprav je močno pihalo. Dasi je videti zdrav, vendar ni tako. Četudi je skuhalo dobro, nihče ni jedel.

Zmešana generacija

Marjan Čuješ

Nas sodelavec Marjan Čuješ nas bo v nekaj nadaljevanjih vedril z zgodbami iz svojega življenja, začeni z obdobjem vojne, ki se ga spominja kot majhen otrok, nato pa nas bo vodil skozi čas odrasčanja, vojske, službe. Doživetja, stiske, radosti, način razmišljanja in razumevanja otroka in kasneje mladostnika so podobna občutkom generacij, rojenim med drugo svetovno vojno in takoj po njej; morda tudi današnjim, saj so občutki človeka, ko nekoga prizadene, naredi kaj dobrega, se morda zlaže, s pridano bolečino, veseljem ali žalostjo, vedno enaki.

Urednica

Kadar z mladimi razpravljam o življenju nekoč in danes ali ko jih prepričujem, da naj pokažejo več strpnosti do vsakdanjih problemov, se me najlažje otresejo z opazko o tisti zmešani generaciji, ki se je pripravljena prilagoditi vsakemu režimu, samo da bi imela mir in življenje brez stresov. To je tudi res, vendar pa imamo zato svoje razloge in bralci Viharnika bodo lahko presojali, kdo ima bolj prav. V nadaljevanjih bom opisal nekaj obdobj iz svojega življenja oziroma nekaj lastnih izkušenj, pogoj pa je seveda, da bodo članki objavljeni in da jih bo kdo tudi prebral.

Moj spomin sega na začetek druge svetovne vojne. Pred Merdavsovo žago v Jazbini smo s skupino sosedov opazovali nemške konjenike, ki so prijezdili iz Žerjava in nam vzneseno mahali. Odrasli so jih sprejemali z mešanimi občutki, otroci smo pa uživali ob pogledu na lepe živali, ki so v lahnem drncu odhajale naprej po dolini. Na tisti žagi sem se tudi rodil, saj je bil oče žagar in je opravljal delo za veleposestnika Veržuna iz Dravograda. Mama je bila šivilja, zato ji dela pri sedemčlanski družini nikoli ni manjkalo. Večkrat sem se spraševal, kako sta zmogla prihraniti toliko sredstev, da sta že v tisti »stari«¹ Jugoslaviji kupila borno bajto v »leškem grabnu«, kakor smo pravili kraju med Lešmi in Prevaljami, kamor smo se preselili leta 1941. Sedaj vem, da je bilo navadnemu delavcu brez velikega odrekanja in varčevanja že takrat nemogoče priti do lastne strehe in v tem pogledu za to kategorijo ljudi tudi danes ni nič drugače.

S preselitvijo na Prevalje sem moral v nemški vrtec. Vzgoja je bila zelo stroga. Že samo zato, ker nisem mogel pogoltniti zelenjavne juhe, v kateri je bila nitasta koleraba, so me

zaprli v temno klet in me skozi lino strašili z lutkami rjovečih levov, ogromnih kač in podobnimi strahovi. Kaj bi danes starši storili s takšnimi vzgojiteljicami, ko bi doma, še ne pet let staremu otroku čistili usta in žepke, kamor je skrival tisto, česar ni mogel pogoltniti? Pa tudi v šoli ni bilo veliko bolje. Nemško nisem znal, slovensko nisem smel govoriti! Sledile so »packe«² na dlan, ki si jo moral pokazati, da je ob večji napaki po njej udarila šiba. To delo je najbolj neprizanesljivo opravljal učitelj po imenu Kol, pa ne vem, ali zato, ker ga brez tiste kaznovalne palice nikoli nismo videli ali pa se je tako tudi pisal. Ta učitelj je nekoč pridiral po hodniku šole in panično kričal: »Banditen, banditen!«³ Pouka je bilo takoj konec, učitelja pa nismo več videli. Baje jo je odkuril v Nemčijo. Kaj je nagnalo strah v kosti nemškemu učitelju, sem zvedel ob poti domov, ko sem

naletel na gručo občanov, ki so bili zbrani ob prevrnjenem motornem kolesu, pokritem s cerado, pod katero se je nabirala mlaka krvi. Neki partizan je ustrelil nadzornika prevajalskih zaporov.

To je povzročilo veliko skrbi prebivalcem, obenem pa je bilo tudi prvo znamenje o skorajšnjem koncu vojne.

Na tista leta res nimam lepih spominov, še posebej zato, ker smo živeli v grapi, kjer je bilo prostora le za potok, cesto in bajto, potisnjeno v sam breg, povsod okoli pa gozd. Nedaleč od nas so partizani napadli nemško kolono, ki sta jo vodila dva domačina s Prevalj. Kmalu je na naš prag pritekel mlad fant, Perpotnikov Lovži, domačin, ki se je tudi nahajal v koloni, in prosil za obvezo, ker je bil močno ranjen v ramo. Mama mu je rano s snažno ruto za silo obvezala in ga prosila, naj teče

naprej, saj bodo partizani pobili še nas, če ga najdejo v hiši. Res se je vkljub močno krvaveči rani pogнал naprej proti vasi, čez nekaj ur pa so pripeljali tudi mrtvece. Padel je nemški oficir in oba Prevaljčana, ki sta malo prej hodila na čelu kolone. Ponje je moral Peter Rupec, ki je bil s svojimi konji najlažje dosegljiv. Z voza so morale le noge pokojnikov, pokritih z odejo, pa vozom pa sta objeta stopala sinova ubitih domačinov. Njune solze so se mešale s krvjo, ki je še vedno kapljala z voza in risala tanko sled v cestni prah. Tega prizora nisem nikoli pozabil ... kot tudi mnogo drugih iz tistih vojnih dni ne.

Zelo sem čustvoval z mamom pri izgubi njenih dveh bratov, padlih v partizanih v letu 1944. Ko je izvedela, da je v Šentanelu padel Maks Samec, si ni upala hoditi v črnini ali kako drugače pokazati, da žaluje. Edina uteha ji je bila, da so ga vaščani

Merjavsova žaga v Jazbini in skladovalnice lesa, od koder smo opazovali prihod nemških vojakov v aprilu leta 1941.

Od leve stojijo: moji starši Alojz in Marija Čuješ ter Merjavsovi dve Marija Naveršnik in njena svakinja Antonija. Spodaj stojijo otroci: Marjan, ki drži mamó, ter sestrí Nada in Jožica, nato Ivan Naveršnik (danes posestnik na Poljani) in njegova sestra Marija (Golobova Micka), zadnji pa je moj brat Maks Čuješ.

Šentanela pokopali v grob njegove matere, v bližini katerega je bil tudi ustreljen. Strica se spominjam, kako je prišel iz mariborskih zaporov, kjer so ga zasliševali zaradi sodelovanja s partizani. Pokazal je razmesarjen hrbet in druge znake mučenja, nato pa se je takoj pridružil partizanom in se zaklel, da ga živega ne bodo več dobili. In res ga niso.

Mlajši mamin brat Leopold, je bil kmalu po začetku druge svetovne vojne mobiliziran in poslan na vzhodno fronto, kjer je bil težko ranjen. Zgodaj spomladi leta 1944 je prišel domov na okrevanje. Po vrnitvi na fronto se je javil policiji, da ga je spremila na vlak, nato pa je nekeje v Avstriji iz njega izskočil in se pridružil koroškim partizanom. Njegova smrt je pa na

drug način pretresla našo družino. Nekega jesenskega dne smo ob večerji vsi naenkrat odložili žlice in prisluhnili. Zunaj je nekdo dvakrat zaklical očetovo ime: »Lojz, Lojz!« »Polda kliče,« je komaj slišno dahnila mama. Oče je odšel odpret. Dolgo ga ni bilo nazaj. Vrnil se je ves skrušen in dejal samo: »Polda je cahn dal!« Takrat nisem vedel, da je to neko znamenje ali prenos misli, ki se včasih dogodi ob smrti ljubljene osebe. Spomnim se, da je mama zajokala, rekoč: »Moj mlajši brat je mrtev!« Res je bilo tako. Po nekaj tednih je prišla iz Avstrije vest, da je v Svetni vasi med borbo padel tudi Leopold.

Moje prvo srečanje s partizani pa je bilo dramatično tudi zame. Z dvema vrstnikoma sem se podil po travnikih pod

Volinjakom v bližini cerkve sv. Ane na Lešah, kjer sem pri svoji botri v družbi njenih hčera preživel pravzaprav najlepše dni svojega otroštva. Naenkrat stopita iz gozda dva partizana in nas pokličeta k sebi. Ko sta izvedela, od kod smo, čigavi smo in kaj počnemo na tistem kraju, sta snela brzostrelke z ramen in jih namerila v nas, rekoč, da prideta pobiti vso družino, če bomo kje omenili srečanje z njima. Med jokom in obljubo o molčanju se je pri meni v samobrambi sicer sprožila pištola, ki sem jo že sedem let skrival v spodnjih hlačkah, vendar je iz nje pritekla le voda in napravila lužico na tleh, dovolj veliko, da je pognala rdečico v lica odhajajočima mladeničema. Dolga leta si ne pri botri in ne doma nisem upal spregovoriti o tem

srečanju zaradi tiste groznje, čeprav sem med tem izvedel, da sta bila partizana iz Breznice nad Prevaljami. Prijatelji so me večkrat zbadali, zakaj nisem uveljavljal borčevskega dodatka, ker da poznajo mnogo takih, ki te ugodnosti imajo, pa se zaradi strahu v partizanih še polulali niso. Naj jih imajo, kajti če si kdaj zrl v puškino cev ali moral z njo v koga meriti, je že samo po sebi dovolj strašno. Zato tudi ne zavidam pokojnim našim prvim poslancem, ki so jih med vojno za Slovenijo pobirali po domovih in jih po skrivnih poteh vozili v Ljubljano, da so sprejemali osamosvojitvene akte. Takrat bi z njimi le malokdo zamenjal, pozneje pa so bili velikokrat tarča nepotrebnih razprav.

Se nadaljuje.

Jurjevanje na Remšniku

Besedilo in fotografija: Aleš Tacer

Hodil po zemlji sem naši in pil nje prelesti ...

Prepričan sem, da bi predstavnik slovenske moderne, Župančič, v svojo veličastno Dumo zapisal omenjene stihе tudi, če bi se njegova noga v prvi polovici prejšnjega stoletja kdaj ustavila v tej idilični vasi na levem pobočju reke Drave in ne le na sončnih dolenskih gričih. »Remšnik je na svetu kraj, ki mu podoben je le raj!« je izpisano in lepo izrezljano na eni izmed krajevnih tabel. Da to res drži, pritrjujemo domačini, prikimavajo pa nam tudi tujci, ki si zaželi-jo miru in samote ter pridejo kdaj med nas. Tu si res lahko naberejo novih moči in utrdijo razrahljane živce.

V nedeljo, 24. aprila 2005, je Remšnik spet praznoval svoj tradicionalni praznik, Jurjevo. Kraju namreč po starejši verziji rečemo tudi Šentjur, kajti sv. Jurij je zavetnik fare in zaščitnik krajanov. Na ta dan se vsako leto zbere na vaškem trgu pred cerkvijo veliko število ljudi. Od blizu in daleč prihajajo konjeniki, ki s svojimi iskrimi konji

pritegnejo veliko pozornosti. Tudi letos je bilo tako. Zbralo se je blizu dvajset konj in njihovih gospodarjev. Domači župnik Dušan Todorovič je opravil blagoslov konj, potem pa prisotne povabil k maši. Kasneje se je pod vaško lipo odvil krajši kulturni program. Gostujoči pevci so zapeli nekaj pesmi, remšniški mladi harmonikarji so »urezali« nekaj poskočnih, za njimi pa niso nič zaostajali muzikanti etno skupine »Kar bo, pa bo«. Po končani prireditvi so se obiskovalci odpravili še v šolo, kjer so domači umetniki kar nekaj dni pripravljali čudovito razstavo ročnih del. Že na predvečer glavnega praznika je bil v osnovni šoli krajši kulturni program, med katerim so bila prikazana nekdanja ročna dela. Pod skrbnim vodstvom organizatorke Danice Andolšek je bilo obiskovalcem v živo prikazano predenje, kvačkanje, pletenje s prejo in pletenje košar z vrbovimi šibami, »vitrami«. Predstavitve se je udeležil tudi radeljski župan Alan Bukovnik, ki je ob tej priložnosti spregovoril par besed. V nadaljevanju večera je potekala slavnostna

seja, na kateri so predstavili delo in dosežke zadnjega leta. Med najpomembnejše vsekakor sodijo preplastitev dotrajane asfaltne prevleke na cesti Brezno – Remšnik, namestitve hitrostnih ovir v samem centru kraja in obnova igrišča. Tu so namestili novo mrežo, delno postavili rolkarsko stezo, napeljali vodovod in postavili vodnjake. Na Remšniku je bil

ob blagoslovu konj župan prisoten tudi naslednji dan. Ni pozabil pohvaliti organizacije in prireditve same, domačini pa smo bili njegove pohvale veseli. Seveda gre največja zahvala nekaj zanesenjakom s predsednikom krajevne skupnosti Borisom Gašperjem na čelu, ki se še posebej trudijo, da kraj živi in diha bogato kulturno življenje.

Zeleni Jurij je pritegnil največ pozornosti obiskovalcev.

Igralska tradicija v Trbonjah se nadaljuje

Ivan Srebnik

V Trbonjah je bila kulturna dejavnost že nekoč zelo živahna.

Fotografija iz Trbonj nam priča, da so leta 1928 igrali kar

zahtevno igro z naslovom »Fernando, strah Avstrije« - igrokaz

v treh dejanjih.

Na sliki: ležita Ivan Žibert in Martin Kežman. Od leve proti desni stojijo: Ivan Kaučič, Alojz Bogovič, Franc Bogovič, Ivan Gašparin, Martin Kovačič, Ivan Vučajnk. Od leve proti desni v naslednji vrsti stojijo: Ivan Vučajnk, Franc Gašparin, Ivan Ivša, Ivan Jurkas, Anton Žibert, Ivan Bogovič, Martin Cvetkovič, Anton Kovačič, Anton Gašparin. Zgoraj stojijo od leve proti desni: Jože Vučajnk, Jožef Zupančič, Martin Deržič. Ta igra se je igrala na silvestrov večer 1928, na novo leto 1929 in 6. 1. 1929. Tako je zapisal Anton Kovačič.

V Trbonjah je tudi sedaj kulturna dejavnost zelo raznovrstna in pestra. Ta sestavek in delo njihovih prednikov pa naj bo sta za vse Trbonjčane vzpodbuda za nadaljnje delo na področju kulture.

Prvi kres na Petretovi kmetiji na vitanjskem Skomarju

Franc Jurač

Franček »poslednji portret«

Franc - heroj naših Pernic

V spomin

Mrzlo, do kosti je pihal severnik, ko smo se poslavljali od Razpotnikovega Frančka, lahko bi rekli tudi Šilarjevega ali Pušnega Franca, na perniškem pokopališču.

Presneto trden, pokončno rastoč in pošten rod, ti Šilarji. Nikoli na svojem, odslužiti, zaslužiti, plačati, večna borba za preživetje. Vendar šopek pokončnih pridnih otrok. Nad jezerom, pravijo, če še veste, kje je bilo, so pasli živino trije razigrani fantički – že šolarji. Toplo sonce, suhe trave, vse je fantiče vabilo v vodo. Čofotali so po ledeno mrzli ledeniški vodi in ko je bilo že prepozno, so zlezli na suho. Vsi trije so hudo zboleli. Enega je vzelo, drugemu je bolezen pustila ves zguban obraz, najhuje pa je udarilo Frančka. Tri leta je poležaval v postelji med življenjem in smrtjo. Takratni učitelj je v šolski list zapisal »kostna tuberkuloza«. Pa se je izvlekel. Izvlekel z eno povsem skrivljeno nogo. Za vedno zaznamovan invalid. Priden kot je bil, je postal prava desna mamina roka. Sam si je napravil bergle. Sam naredil mnoga orodja in pripomočke, da je kljub invalidnosti marsikaj opravil celo bolje kot zdravi ljudje. Z eno nogo je kosil strme travnike in robove, bil uspešen furman po vseh tistih drčah, ridah in klancih, ki so bili strah furmanov. Je nakladal težke fure! Ko se je vzpenjal uro daleč v breg, se ni zleknil na podel kot nekateri furmani. Res je bil pravi samorastnik, rasel je na najbolj tanki zemlji, še vlahor je pognal polovico svojih korenin, drugo polovico mu je odtrgala bolezen, in ob tem ostal vedno pokončen. Nikoli ni prosil miloščine, za nobeno socialno, le za gvant ga je zadnja leta malo matralo. Sam si je na Oglejski puši uredil eno najlepših hišic, poleti vso v cvetju. Je bila hiška vedno obdana z drvami za zimo. Vse zloženo po špagici. Vzor pokončnega človeka, tudi narodnjaka, še pomnite!? Ne, so pozabili, koliko zimskih metežev je prečul zunaj, ko je stražil, da so borci varno počivali. Nikoli ni obtoževal in vedno, skoraj vedno je porekel, da mu gre dobro. Pokončen je bil ta naš samorastnik, zrasel na tanki zemlji, na eni sami nogi, pa tako skromen in hkrati vedno silno, neuničljivo pokončen. Malo, premalo je tebi podobnih ljudi.

K. Valtl

Ivan Razgoršek

☆1932

†2005

Pomlad se je začela prebujati, med nas pa je prišla žalostna novica, da nas je za vedno zapustil naš član Združenja šoferjev in avtomehanikov Ivan Razgoršek.

Rodil se je 2. avgusta 1932 kot osmi otrok v družini z dvanajstimi otroki na domačiji Vahter v Starem trgu. Mladost je preživel v domačem kraju, kjer je tudi dokončal osnovno šolo. Kmalu se je zaposlil in si ob delu pridobil ustrezno kvalifikacijo.

Spoznal je svojo življenjsko sopotnico Milko, s katero se je poročil in rodila sta se jima dva otroka, sin Boris in hčerka Zorica. Z velikimi napor in odpovedovanjem so si zgradili topel dom in so se že po dveh letih vanj tudi vselili.

Zelo je bil vesel, ko so se rodili vnuki Klemen, Denis in Andrej in veselil se je vsakega njihovega obiska. Vedno pa je našel čas tudi za svoje prijatelje in sosedo.

Ivan je bil zaposlen v različnih podjetjih kot šofer tovornjakov, nazadnje pa je delal v Lesni, Transport in servisi, kjer se je leta 1983 upokojil.

Bil je aktiven športnik in ljubil je naravo, saj je zelo pogosto obiskoval naše lepe gore, še posebej po upokojitvi.

Bil je član raznih društev, najbolj aktiven pa je bil pri Združenju šoferjev in avtomehanikov Slovenj Gradec. Za zasluge pri delu v društvu je prejel številna priznanja in odlikovanja. Bil je tudi častni član našega združenja. Ob letnih občnih zborih smo radi pokramljali z njim, a žal ga letos ni bilo med nami. Usoda je hotela drugače.

Med nami je nastala velika praznina, saj nam je s svojimi izkušnjami in nasveti vedno znal pravilno svetovati.

**Srce je obstalo,
bolečin več ni,
a v naših srcih
spomin nate živi.**

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi našega dragega

Ivana Razgorška

iskrena zahvala vsem, ki ste mu v zadnjih trenutkih stali ob strani, posebno zdravniški ekipi internega oddelka Splošne bolnišnice Slovenj Gradec. Zahvala velja tudi Združenju šoferjev in avtomehanikov Slovenj Gradec, ki ste ga tako lepo pospremili k odprtemu grobu, hvala gospodinu Tonetu Kotniku za poslovilni govor, nadalje gospodu Puru za odigrano Tišino. Hvala gospodu župniku Gabrijelu Knezu za pogrebni obred ter pevcem MPZ s Sel za zapete žalostinke. Hvala Klubu upokojenih koroških gozdarjev ter delavcem Komunalnega podjetja Slovenj Gradec za skrbno opravljeno zadnje slovo. Iskrena zahvala velja tudi vsem znancem, prijateljem, sorodnikom in sosedom, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti, darovali cvetje, sveče, svete maše ter nam izrekli sožalje.

Žalujoči: žena Milka, sin Boris in hčerka Zorica z družinama, vnuki Klemen, Denis, Andrej in ostalo sorodstvo.

Ivan Dlopst

☆1932

†2005

V ponedeljek, dne 25. aprila 2005, smo se na pokopališču v Črni na Koroškem poslovili in po naši stari, lepi slovenski navadi vzeli zadnje slovo od našega dobrega znanca,

sodelavca in prijatelja, kmetijskega tehnika in strokovnjaka Ivana Dlopsta, Hanzija, ki je po dolgi mučni bolezni umrl 21. aprila 2005.

Hanzi je bil kmečki sin, rojen pri Lekšnu v Mežici 10. decembra 1932. Umrl je v 73. letu življenja.

Z napornim kmečkim delom in težavami kmečkega stanu se je srečal že v rosi mladosti. To mu je koristilo pozneje v življenju, ko se je posvetil kmetijstvu in združništvu. Kmalu je odšel od doma. Življenjska pot ga je peljala skozi rudniške jame in obrate Stavbnega podjetja v Mežici v Kmetijsko zadrugo Mežica, kjer se je ustalil. Želja po znanju in boljšem strokovnem delu ga je gnala naprej. Z uspehom je na oddelku za odrasle v Vrhju pri Žalcu končal kmetijsko srednjo šolo Maribor. Po končanem šolanju pa je sledilo veliko razočaranje. Večina absolventov je ostala brez zaposlitve ali pa ni prišla na tisto delo, za katero je bila usposobljena. Hanzi je vendarle dobil delo in se zaposlil v Kmetijski zadrugi Prevalje, poznejši TZO-TRATA, ki je kasneje postala del skupne, združene Koroške zadruge. Vse to se je zgodilo zaradi neumnega združevanja kmetijskih zadrug.

V zadrugi je Hanzi uspešno opravljal najrazličnejša dela in naloge več kot 30 let. Največ časa je bil kmetijski pospeševalec za Mežico in Črno. Bil je strokovni vodja združnih pašnih skupnosti Riška gora, Olševa, Jezevo, Bela peč in Macigojevo. Bil je podpredsednik združnega sveta. Vse funkcije in naloge v zadrugi in izven nje je opravljal z vso odgovornostjo in resnostjo. Če omenim samo vsakoletni Črnski turistični teden, prispevek Zadruge in strokovno delo sta bila njegova. Poprijel je za delo in se za uspeh v celoti angažiral. Odkup živine je bil njegova »specialiteta«. Za to delo je bil pravi mojster.

Anzijeve »slabost« je bilo tudi lepo domače, koroško, slovensko narodno petje. Skozi dolga leta je aktivno sodeloval in pel v črnjanskem pevskem zboru in s svojim glasom je pripomogel k njegovemu k uspehu. Član tega zbora je bil vsa leta, dokler mu je zdravje dopuščalo.

Naš Hanzi je bil iskren in dober prijatelj. Pravi tovariš. Pošten, zelo zanesljiv človek je bil. Priljubljen je bil med svojimi sodelavci, kmetje in združniki zunaj na terenu pa so ga tudi spoštovali in radi imeli. Zato je bil uspešen pri delu povsod, kjer se je pojavil in pri vsem, česar se je lotil. Vsakemu, ki je bil potreben pomoči, je nesebično pomagal, če je le mogel in če je bilo mogoče.

Hanzi je bil vse življenje rad dobre volje, nasmejan in šaljiv. Njegov smisel za šalo in humor, za petje, »juckanje«, za veselje je bil nekaj posebnega, nekaj, kar smo si zmeraj vsi želeli.

Znal je potegniti meh, ga raztegniti in zaigrati poskočno polko ali bolj umirjen valček. Kadar je zaigral na harmoniko in zraven prešerno »zajuckal«, je bilo veselje zmeraj na višku. Takrat smo bili vsi veseli, se dobro počutili in se med seboj radi imeli. To je bila Hanzijeva najlepša, neprecenljiva zasluga.

Upokojil se je v 59. letu življenja, 20. avgusta 1991. Ko je odhajal v pokoj in smo se od njega poslovili, smo mu zaželeli dolgo, srečno in zdravo življenje. Nihče med nami si ni mogel niti zamisliti, da se bo sreča tako neusmiljeno poigrala s tako dobrim človekom. Da bo težko zbolel in svojo Jožico, sina Milana, sorodnike, sosede in vse nas, ki smo ga poznali, spoštovali in radi imeli, tako hitro, mnogo prekmalu zapustil.

Dragi Hanzil! Hvala, prisrčna hvala ti za vse, kar si v svojem življenju dobrega storil. Hvala za tvojo dobroto, za prijateljstvo in tvojo človeškost, ki si nam jo v življenju nesebično, odprtega srca delil in razdajal.

Rok Gorenšek

Anton Večko Pečovnikov oče

☆1930

†2002

Naše življenje je kakor ena sama noč v ubožnem prenočišču.

Sv. Terezija Avilska

Stvarem, kar Stvarnik jih na svet postavi, odmerjen vsaki je svoj del trpljenja.

Josip Stritar

In smrti ni! ... Jaz vidim le življenje, ljubezen večno vidim krog in krog.

Dragotin Kette

Spomin

na Pečovnikovega očeta,
Antona Večka s Kozjaka 6.
1930–2002

Tri leta so minila od nenadnega slovesa, tri leta bolečine in žalosti, tri leta neizpolnjene praznine in spomina na našega dragega očeta, moža, dedka in brata Antona.

1. junij 2002 je dan, ko v družini naši ostal bo na vekomaj zaznamovan.

V spominu vedno s teboj: žena Zofka, sinova Viktor z ženo Vero in Janez z ženo Marto, vnuki Simon, Irena, Miran in Klemen ter sestri in bratje.

Marjeta Pori – Gostenčnik

Franc Šmarčan

☆1916

†2005

V petek, 22. aprila 2005, smo na pokopališču Barbara vzeli zadnje slovo v življenju od Franca Šmarčana, kmetijskega tehnika in kmetijskega strokovnjaka.

Franč Šmarčan se je rodil 2. avgusta 1916 v Šmartnem v Rožni dolini pri Celju. Umrli je 20. aprila 2005 v 89. letu življenja.

Rajni Franc je bil kmečkega rodu. Že od rane mladosti je imel veliko veselje do kmetijstva in sadjarstva ter do izobrazbe za to stroko. Že leta 1937 je z odličnim uspehom končal dveletno vinarsko in sadjarsko šolo. Potem ga je čakala vojska. Jugoslovanska in nemška. Fronta, rusko, bolgarsko ujetništvo in leta 1945 končno vrnitev v Slovenijo. Takoj je dobil zaposlitev na državnem posestvu v Svečini pri Mariboru. Služboval je tudi na državnem posestvu Kozjak v Gornji Kungoti. Prvega aprila 1946 pa je nastopil službo na državnem posestvu Javornik pri nas na Koroškem. Čeprav je prišel k nam na Koroško iz spodnjih krajev Slovenije, je kmalu postal »naše gore list«. Hitro se je »aklimatiziral« in kmalu postal pravi Korošec. Posebno potem, ko si je pri nas v Kotljah pod Uršljo goro našel družico, kmečko dekle, s katero si je ustvaril družino.

Franč je bil dober in sposoben strokovnjak za kmetijstvo: živinorejo, sadjarstvo, hmelj, ribez ... Povsod je pridno, uspešno in strokovno delal. Kmetijski tehnik je bil, njegovo znanje pa je daleč presegalo ta uradni naziv. Biti kmetijski strokovnjak je v tistih časih pomenilo odgovorno službo in delo skupaj s kmeti. Biti je moral tudi posrednik med kmeti in družbo in na svojem mestu brez malodušnosti vztrajati skupaj s kmeti. Razlagati je moral ukrepe družbe, ki je naše kmete hotela združiti v obliki, ki za njih ni bila privlačna in sprejemljiva. Ukrepi so bili taki, da dostikrat niti tistim, ki so jih izdali in zahtevali njihovo izvajanje, niso bili razumljivi. Njegovo delo, znanje, sposobnost in strokovnost bodo ostali še naprej živi med ljudmi, ki so Franca poznali in ga spoštovali.

Poročil se je z Metarnikovo Micko iz Podgore pri Kotljah. V srečnem zakonu so se jima rodile tri hčerke: Metka, Marjana in Irena. Pred smrtjo pa se je veselil tudi petih vnukov in vnukinj. Poleg drugega dela in dolžnosti je bil rajni Šmarčan dolga leta upravnik Kmetijske zadruge Tolsti vrh. S svojim delom in znanjem je dokazal, da je lahko tudi manjša kmetijska zadruga zelo napredna in uspešna.

Tebe in vse, kar si nam lepega dal, bomo ohranili v najlepšem spominu!

Rok Gorenšek

Rozalija Lenart
Močivnikova mama

☆1915

†2005

Na pragu pomladi je za vedno mirno zaspala Rozalija Lenart – Močivnikova mama iz Podgorja. Od nje smo se poslovili 8. marca na vaškem pokopališču. Letos bi dopolnila častitljivih 90 let.

Rodila se je v Ravnah pri Šoštanju v številni kmečki družini pri Jevšnikovih. V 21. letu se je omožila z Jožetom, mladim gospodarjem na Močivnikovi domačiji na obronku Podgorja. V letih po poroki se je družina obogatila za devet otrok in eno rejnico, ki jo je sprejela kot svojo. Življenje ni bilo lahko, trdo je bilo treba delati in preživeti veliko družino. Kmetija je bila mala, gorje pa je pridala še 2. svetovna vojna, v kateri se je pogosto kuhal zajtrk tudi za partizane. Mati Rozalija je ob težkem delu na kmetiji skrbela za vzgojo otrok in vsa gospodinjska dela, ob vsem pa je našla čas tudi zase. Veliko je brala, rada bila dobre volje in pela. Celo pesnikovala je in zapisovala spomine. Otroci so radi dolge ure poslušali njene življenjske zgodbe in pripovedi. Če je bila sama, se je kratkočasila z vezeninami. Nastajala so prava umetniška dela, ki jih je rada podarjala svojim bližnjim. »To je za mojo dušo,« je večkrat dejala. V zadnjem letu so ji moči zaradi bolezni opešale, zato je bila toliko bolj vesela vsakega obiska, ki ji je polepšal dan.

Rada je imela pomlad in cvetje, ki je takrat vzkliko. V takem lepem jutru se je tudi poslovila od svojih in za vedno zaspala. Ob zadnjem slovesu mame Rozalije so se poleg njenih otrok ob odprtem grobu zbrali številni vnuki in pravnuki. Slednjih je za cel šolski razred, petindvajset.

Pesem mame Rozalije

DRUŽINA

*Kje najlepše je kot rojstna hiša,
nič lepše ni, ko bili smo doma.*

*V krogu svojih staršev, bratov in sestríc,
včasih pa je prišel tudi kakšen stric.*

*Takrat smo zapeli, oh, kak' je b'lo lepo,
vsi smo bili veseli in dorasli smo.*

*Leta so minila, mi smo se razšli,
vsak na svojem domu z družinico živi.*

*Naj bo leto ali zima, vračamo se mi,
da obudimo spomine na mladostne dni.*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame, babice in prababice Rozalije Lenart, Močivnikove bice, se zahvaljujemo dr. Juriju Gorjancu in osebju kirurgije I, Splošne bolnišnice Slovenj Gradec, dr. Ervinu Pečniku, Andreji Šavc in patronažni službi, ker so se borili za njeno življenje in ji lajšali bolečine. Hvala sosedom za pomoč ob težkih trenutkih. Hvala g. Leopoldu Koratu in g. Janezu Zupancu za pogrebni obred. Hvala ge. Bernardi Klančnik za poslovilne besede. Hvala pevcem za zapete žalostinke, hvala praporščakom in vsem, ki ste se prišli pokloniti, ji darovali sveče, vence in svete maše.

Vsi njeni

Prvi maj na Završah

Prvi maj na Završah

Tiskanje te strani je omogočil

Na poti proti domu so se slikali za spomin.

Za veselo razpoloženje so poskrbeli razigrani mladi godci.

Konjeniki iz Mislinjske doline so se pomerili v vlečenju vrvi.

Lepo in toplo vreme je privabilo veliko domačinov.

Za prazne želodce so poskrbeli delavci podjetja Gorenje gostinstvo. Pod vodstvom Mire Šumah (stoji v sredini za stojnico), so za udeležence pripravili izvrstno specialiteto.

Pri križu v Završah so se odpočili.

Utrinki s potovanja po Peruju

Igor Plešivčnik, študent gozdarstva

Peru, dežela izgubljenih mest, bogate kulturne dediščine vabi lovce na zaklade, popotnike, alpiniste in vse, ki želijo odkriti skrivnosti Andov, džungle in izgubljenih civilizacij. Sam sem se mudil v tej čudoviti »deželi nasprotij«, julija in avgusta 2004.

Z malo več kot milijon km² je Peru tretja največja južnoameriška država. Ima 28 milijonov prebivalcev. Gospodarsko spada med najrazvitejše države južne Amerike.

Pokrajinsko pripada trem naravnim enotam južne Amerike: puščavskemu obalnemu pasu, regiji visokih planot (sierra) in verige Andov ter vlažnemu in vročemu amazonskemu nižavju. Slednjega pokriva gost tropski pragozd, zato je ta del Peruja najmanj raziskan. Čeprav pokriva gozd 55% države, je druga polovica države je pretežno neporazčena z drevjem.

Obalni del je popolnoma puščavski. Povsod samo pesek.

Še danes živijo v Andskih višavah potomci ljudstev Inkov in ljudstva Aymara, ki so ohranili tisočletno kulturo.

Inki so bili sinovi gora. Inkovski uradniki so kmete poučevali, kako uspešno gojiti pridelke z uvajanjem teras na pobočjih, gnojenjem, odvajanjem odvečne vode. Doline so pustili nedotaknjene. Glavna pridelka sta bila krompir in krompir. Peru je med največjimi pridelovalci koke, rastline iz katere pridobivajo kokain. Gojijo jo na

46.700 hektarih, ta količina pa bi zadostovala za izdelavo 150 000 kg kokaina. V Peruju in Boliviji prebivalci redno žvečijo liste, da ublažijo lakoto in utrujenost.

Jezero Titicaca je najvišje plovno jezero na svetu. Leži na višini 3811m, kjer še na prvobitni način živijo potomci starodavnega ljudstva Aymara. Najbolj znani so plavajoči otoki Urosi. Taka otok kot vse na njem je zgrajeno iz posebne vrste trsja, ki raste na jezeru.

Legenda pravi, da je prvi Ink Manco Capac, sin sonca, na željo Intiija, boga sonca, poiskal popek (qosq'o') Zemlje. Ta kraj je našel in tam ustanovil mesto Cusco. Mesto leži na višini 3225m, kjer se že »težko« diha. Nekdaj glavno mesto inkovskega imperija je danes oblegano s turisti. Zaradi vpliva španske osvojitve Peruja so skoraj vsi prebivalci katoliki.

Ko sem ob sončnem vzhodu vstopil v mesto mi je zastal dih. Machu Picchu, je prava inkovska mojstrovina. Najspektakularnejša arheološka naselbina leži na koncu Inca traila, najsлавnejše inkovske poti v južni Ameriki. Odkrita je bila po naključju šele leta 1911.

Treking po kanjonu Colce je trajal tri dni. Kanjon velja za najgloblji na svetu. V njem živi le nekaj deset ljudi, brez cest in elektrike. Za tovarjenje uporabljajo samo mule.

Puščava Nazca z nepojasnjenimi slikarjami. Dolge so več kilometrov in vidne samo iz letala.

Šolanje otrok je v Peruju obvezno in brezplačno od 6 do 16 leta starosti. Nato se število šolajočih skoraj prepolovi, kljub temu je pismenost 90%. Več kot polovica Perujcev živi v revščini. Otroci v gorskih vaseh (tudi na 4200m) so videti srečni, čeprav ne poznajo računalnikov in telefonov. Belce vidijo le redko, zato so me opazovali z varne razdalje.

SREČNO IN BOGATO NOVO LETO 2015!

Ustvarite si še en razlog več za veselje z naložbenim življenjskim zavarovanjem Prizma.

S Prizmo:

- lahko pričakujete tudi do štirikrat višje donose kot iz obrestnih mer na banki,
- hkrati pa boste zavarovani za primer smrti in kar 11 hujših bolezni.

V Prizmi:

- je del vaših vložkov vezan na investicijske sklade,
- lahko sami izberete sklad, v katerega boste vlagali svoja sredstva.

Za Prizmo se odločite že danes in si zagotovite srečna in bogata prihodnja leta.

O Prizmi Zavarovalnice Maribor preberite več na www.ZMprizma.si ali nas pokličite na 080 19 20.

Zavarovalnica Maribor d.d., Cankarjeva 3, 2507 Maribor

ZAVAROVALNICA MARIBOR d.d.

PE Podružnica Slovenj Gradec

Francetova c. 7, 2380 Slovenj Gradec

tel.: 02/88 12 700, 02/88 12 730

faks: 02/88 12 737

e-pošta: pe-slovenj-gradec@zav-mb.si

ZM PRIZMA
Prednost več

naložbeno
življenjsko
zavarovanje